

Greve Kommune

Undervisningsassistenter i Greve Kommune

Indholdsfortegnelse

Baggrunden for forsøget, mål og indsatser	side 3
Baggrund og mål med rapporten	side 3
Resultatet af forsøget kort sagt	side 4
Anbefalinger	side 4
Generelt om evalueringer og forskning	side 5
Målene med forsøget	side 5
Mål og metode i forsøget	side 6
Sammenhængen mellem undervisning og læring?	side 7
Præsentation, analyse og fortolkning af forsøgets evalueringer og undersøgelser (datagrundlag)	side 7
Datagrundlagets validitet og troværdighed	side 8
Lærernes forventninger	side 11
Sammenfatning af lærernes forventninger, samt betydningen heraf	side 12
Hændelsesregistreringer	side 13
Observationer fra undervisningstimer	side 19
Lærernes opfattelse af effekten af undervisningsassistenter	side 20
Erfaringsudvekslingsmøde	side 23
Sammenfatning vedrørende spørgeskema og dialog med lærerne om projektets effekter	side 23
Test i matematik og dansk/læsning	side 24
Undersøgelse af elevernes trivsel	side 25
Interviews med deltagende elever	side 28
Sammenfatning af besøgsrapporter	side 29
De deltagende læreres syn på en fremtidig undervisningsassistentordning	side 29
Ordningen fremadrettet	side 29
Konklusion	side 30
Bilag 1-7	side 31

Rapporten er udarbejdet af lektor ved University College Sjælland, Slagelsevej 7, Sorø, Cand. Pæd. Claus Henriksen, che@ucsj.dk, 72 4828 17

Roelof Wouwenaar fra forsknings- og udviklingsafdelingen i University College Sjælland og Klaus Øvre Bentsen fra Center for Skoler i Greve Kommune, har beredvilligt svaret på alle spørgsmål vedrørende projektet og lagt alle oplysninger frem. Dette har været med til at sikre, at alle oplysninger og data som rapporten bygger på er korrekte og troværdige.

Baggrunden for forsøget, mål og indsatser

Forsøget er en del af Undervisningsministeriets "Projekt skoleudvikling", med fokus på undervisningsassistenter. Greve Kommune besluttede at afprøve en del af den "finske" model - undervisningsassistenter. Formålet var at udnytte lærernes hovedkompetence bedre i undervisningen, nemlig at tilrettelægge og gennemføre undervisning. Undervisningsassistenten skulle hjælpe læreren med bl.a. praktiske og sociale opgaver.

Formålet var at undersøge om undervisningsassistenter kunne anvendes i forhold til at effektivisere overgangene mellem aktiviteterne i undervisningen, øge elevernes udbytte af undervisningen og trivsel, formindske antallet af afbrydelser, opnå højere grad af inklusion og lærertilfredshed. Det kunne være "afbrydelser" som fx konfliktløsninger mellem elever, enkelte elevers usikkerhed med hensyn til at forstå lærerens instruktion, enkelte elevers forstyrrelser af undervisningen, tandlægebesøg, fremmødekontrol, skole-hjemsamarbejde og lignende.

Ideen var at læreren er den der leder klassen med hensyn til struktur, indhold i timerne og organiseringen af undervisningen. Assistenten skulle medvirke til at afbrydelser minimeredes enten efter anvisning fra læreren eller af egen drift og gå læreren til hånd i den praktiske forberedelse af undervisningen, være "hjælperlærer" i undervisningen, tage samtaler med elever om sociale hændelser fx i frikvarteret og varetage frikvarterstilsyn og lignende opgaver.

Alle skoler i Greve Kommune har deltaget i forsøget, 5 skoler støttet med midler fra Undervisningsministeriet og 5 skoler på en ordning alene finansieret af kommunale midler. Skolerne har deltaget med elever fra 2. til 5.klassetrin i fagene dansk og matematik. Klassetrinene har enten undervisningsassistent eller er kontrolgruppe. Lærerne i de valgte fag i den udvalgte klasse, er nøgleperson. Ca. 40 lærere og 28 undervisningsassistenter har deltaget i forsøget.

Baggrunden for og målet med denne rapport

Denne rapport har til formål at evaluere og dokumentere projektets forløb og effekt på baggrund af de data som er frembragt gennem de planlagte evalueringer og undersøgelser i projektperioden. Rambølls foreløbige rapport har været tilgængelig under skrivningen og har bidraget i forhold til at vurdere validiteten af undersøgelserne. Rapporten skal ifølge projektbeskrivelsen primært benyttes internt i Greve kommune og til afrapportering til undervisningsministeriet og er søgt formuleret med henblik på dette. Rapporten er udarbejdet af UCSJ, Center for Videreuddannelse.

Resultatet af forsøget er kort sagt:

Mere og bedre undervisning – bedre trivsel – mere inklusion

På baggrund af det relativt omfattende datamateriale, kan det konkluderes at projektet har opnået effekt på væsentlige projektmål:

- Der er generelt færre forstyrrelser i timerne og dermed mere tid til undervisning, som en følge af projektet. De svar et udsnit af lærere afgiver i marts måned, viser et klart fald i forstyrrelser i forhold til de svar et udsnit af lærere afgiver i august 2010. Det må betyde, at der er mere tid til og fokus på undervisning.
- Den indbyrdes fordeling mellem forstyrrelser i en time er også ændret, således at der er færre af den slags forstyrrelser som benævnes som sociale, dvs. konflikter, forstyrrende uro, hjælp til elever.

Sociale forstyrrelser er faldet procentvis fra 49 % til 33 %, ligesom det der benævnes ”andre forstyrrelser”, er faldet procentvis fra 20 % til 8 %. De forstyrrelser, som benævnes som administrative forstyrrelser, er blevet den største del af forstyrrelserne, og da de administrative opgaver ikke er forøget i perioden, er der altså mere tid til undervisning i et omfang, så det sandsynliggøres at målet om 15 % mere reel undervisningstid er nået. Især tyder det på at forstyrrelser af social karakter opfanges af skoleassistenten.

- Flere elever oplever mere trivsel og glæde i skolen
- Elever giver udtryk for tilfredshed med at have en undervisningsassistent i klassen til at hjælpe med det faglige og det sociale
- En del elever oplever at have lært mere når der er en undervisningsassistent i klassen
- De deltagende lærere udtrykker stor tilfredshed med at have undervisningsassistenter i klassen
- Mange lærere oplever at undervisningen bliver mere effektiv
- Mange lærere oplever at eleverne generelt har fået et større udbytte af undervisningen
- Der kan imidlertid ikke, ud fra de gennemførte tests, trivselsundersøgelsen og de øvrige undersøgelser, med sikkerhed påvises nogen effekt af forsøget på elevernes faglige resultater.
- Undervisningsassistenterne evner at udfylde opgaven

Anbefalinger på denne baggrund

Resultatet lægger således op til at det fortsat kan give god mening at eksperimentere med brug af undervisningsassistenter og med at evaluere virkningerne heraf.

Projektet har virket i relativ kort tid og der kan derfor være grund til at undersøge effekten på lidt længere sigt – især i forhold til elevernes faglige resultater. De deltagende lærere har opstillet ønsker til en fremtidig ordning, som bl.a. rummer muligheder for en mere fleksibel brug af undervisningsassistenter, til klasser hvor der er behov for det, at undervisningsassistenten har livserfaring, har en pædagogisk baggrund, ikke bruges som vikarer, og at der prioriteres tid til samarbejde mellem lærere og undervisningsassistenter på teammøder.

Generelt om evalueringer og forskning

I følge forskningen på feltet, *"ses evaluering i modsætning til forskning i det perspektiv, at forskning søger generel viden, mens evaluering søger specifikke oplysninger, som kan bruges i beslutningsprocesser."*

"Ofte erstattes derfor videnskabelige krav om reliabilitet og validitet med krav om systematik og hæderlighed." (Mørch s.80)

Formålet med projektet, evalueringerne og denne rapport er således at give troværdige og relevante oplysninger, som kan ligge til grund for beslutninger vedrørende undervisningsassistenter i folkeskolen. I vurderingen af de tilgrundliggende data, indgår derfor såvel validitetskriterier, som vurderinger af systematik og hæderlighed, med den hensigt at få en pålidelig, troværdig og anvendelig viden om projektets resultater. Begreberne validitet og troværdighed benyttes i rapporten og dækker ovenstående.

Målene med forsøget: Undervisningsassistenter – en "ekstra" voksen.

"Formålet med forsøget er at udnytte lærernes hovedkompetence bedre i undervisningen, nemlig at tilrettelægge og gennemføre undervisningen."

Som nævnt overfor var der også andre mål og succeskriterier for forsøget:

- Effektivisere undervisningen
- Effektivisere overgangene mellem aktiviteter i undervisningen
- Øge elevernes udbytte af undervisningen – specifikt i fagene dansk og matematik, især med hensyn til at mindske antallet af usikre elever
- Øge elevernes trivsel i undervisningen mærkbart
- Formindske antallet af afbrydelser i undervisningen, således at den effektive undervisningstid er øget med 15 %
- Forøge lærertilfredsheden i arbejdet mærkbart
- At brugen af skoleassistenter kan vise sig at være nyttigt og udbytterigt for klassens elever som helhed
- Højere grad af inklusion

Bemærkninger vedrørende projektets formål og succeskriterier.

Målene er ikke alle operationaliserede, hvilket naturligvis gør dem vanskelige at måle præcist på. Det er således, ud fra det datamateriale som har været tilgængeligt for denne rapport, kun muligt at udtale sig om der fx er sket en højere grad af inklusion ved at tillægge mindre mobning og flere legekammerater, som tegn på inklusion. Sådan er det gjort i analysen og tolkningen af datamaterialet. Om der er sket en effektivisering af overgangene kan således også kun læses implicit af anden dokumentation. Men når det er sagt ligger der et omfattende datamateriale som giver relevante informationer om forsøgets formål og konkrete succeskriterier.

Mål og metode i forsøget

FORMÅL med undervisningsassistenter: *Aflastning af underviserne for at frigøre energi og flytte fokus i det daglige – fra "ikke-undervisning" til kerneydelsen "undervisning"*

Der blev udtænkt en "indsatsteori" ud fra denne projektmodel, som er lånt hos EVA:

→ Ved at der ansættes undervisningsassistenter(AKTIVITETER), fremkaldes en..

- ændring af praksis hos underviserne, som italesættes og bevidstgøres omkring ved at ...
- der mødes, testes, samtales og registreres forstyrrelser(TRIN PÅ VEJEN).
- Hvis vi observerer færre forstyrrelser, (TRIN PÅ VEJEN) tolkes det som tegn på aflastning, frigørelse af energi og flytning af fokus i det daglige fra "ikke-undervisning" til kerneydelsen "undervisning". Faldet i forstyrrelser af ikke-undervisningsmæssig karakter tolker vi som ...
- flytning af opgaver til undervisningsassistenten.(RESULTATER I PROJEKTPERIODEN). Aflastningen vil betyde ...
- mere undervisning → mere læring hos eleven, → mindre stressede lærere, fastholdelse af dygtige medarbejdere mm. (VIRKNINGER PÅ LÆNGERE SIGT)

Hovedpointen er altså at hvis lærerne observerer (oplever) færre forstyrrelser af undervisningen, tolkes det som tegn på, at der er sket en aflastning af lærerne og at energi og fokus kan rettes mod aktiviteten: undervisning, frem for aktiviteter som kaldes: ikke-undervisning, dvs. administrative, sociale og andre opgaver.

Færre observerede forstyrrelser = mere undervisning

Færre observerede forstyrrelser = opgaver er med succes overtaget af skoleassistenterne, som på denne måde har aflastet lærerne

Færre observerede forstyrrelser tænkes derfor at medføre mere undervisning, som forventes at medføre mere læring, som forventes at give mindre stressede lærere (større lærertilfredshed)

Målet er at "udnytte lærerens hovedkompetence bedre", dvs. at bruge tiden på undervisning og ikke på aktiviteter, som ikke **direkte** kan kaldes undervisning, så som: konfliktløsninger, tandlægebesøg, navneopråb mm. Projektet og undersøgelsen bygger således på en konstruktion, som skelner mellem undervisning og forstyrrelser, uden at de 2 begreber defineres entydigt i projektet. Datamaterialet viser at der er delte meninger blandt lærerne om hvad der hører til undervisning og hvad der betragtes som

uvedkommende forstyrrelser, så projektet har også medført en faglig opmærksomhed på behovet for en fælles definition af undervisning eller på at leve med at undervisningsbegrebet måske ikke er så entydigt.

Som det fremgår ovenfor, er der i forsøget en forventet sammenhæng mellem indsatsen i forhold til at nedbringe antallet af forstyrrelser og dermed opnå mere tid til undervisning, nemlig at det har en indvirkning på de forhold man ønsker at fremme, nemlig trivsel, inklusion, faglig læring, lærertilfredshed mm.

Sammenhængen mellem undervisning og læring?

Projektmål: *Et ønske om at aflaste underviserne i daglige ikke - undervisningsrelaterede gøremål og skabe mere rum til "undervisning og evaluering"* står der i projektansøgningen.

Der skal ikke her gås i dybden med sammenhængen mellem undervisning og læring, men blot gøres opmærksom på, at det har været en central intention i projektet at opnå denne effekt. Det er en almen og forståelig forestilling, at mindre uro og mere undervisning vil medføre mere læring, selv om sammenhængen mellem undervisning og læring naturligvis er mere kompleks, hvad de fleste også ved af – nogen gange - bitter erfaring. Professionelles erfaringer og moderne læringsteorier peger på at undervisning naturligvis har til formål at skabe læring, men at dette ikke sker pr. automatik.

Om det så er muligt at dokumentere denne effekt i dette konkrete projekt og om der har været en sådan effekt i netop dette projekt, er søgt belyst på flere måder, bl.a. gennem spørgeskemaundersøgelser blandt lærerne og eleverne og faglige test i dansk og matematik.

Interviewene med lærere viser, at lærerne oplever at der er blevet bedre muligheder for at undervisningsdifferentiere, for holddeling, for at eleverne får hurtigere hjælp og for at læreren får mere tid til reel undervisning.

De test som er gennemført i dette projekt kan imidlertid, som sagt ikke vise nogen effekt vedrørende mere faglig læring hos eleverne i fagene dansk og matematik, som med sikkerhed kan relateres til ordningen med undervisningsassistenter.

Præsentation, analyse og tolkning af forsøgets evalueringer og undersøgelser = datagrundlag

Datagrundlaget er fremkommet gennem de evalueringer som blev planlagt i begyndelsen af projektstart, samt de evalueringer som er kommet til undervejs, som fx interviews med elever samt besøgsrapporter.

1. Lærernes hændelsesregistreringer. Effektmåling af brugen af undervisningsassistenter fordelt på 3 undersøgelser udført af UCSJ i samarbejde med Greve kommune:
 - August 2010 (23/8 – 7/9): Undersøgelse før undervisningsassistenterne starter i september 2010.
 - November 2010 (25/10 – 29/11): Undersøgelse efter ca. 2 måneder med UA
 - April 2011 (28/3 – 15/4): Afsluttende undersøgelse efter 7 måneder med UA

Undersøgelse vedrørende de ca. 40 deltagende læreres forventninger til effekten af undervisningsassistenter, UCSJ i samarbejde med Center for Skoler, Greve kommune

2. Resultat af spørgeskemaundersøgelse blandt de ca. 40 deltagende lærere, om effektmål, den 13.april 2011, ved UCSJ og Center for skoler, Greve kommune

Referat af erfaringsudvekslingsmøde blandt de ca. 40 deltagende lærere, 13.april 2011, ved Center for skoler, Greve kommune

3. 2 trivselsundersøgelser omfattende 2., 3., 4. og 5.klasserne på Holmeagerskolen, Krogårdskolen, Lundgårdsskolen, Tune skole. Den første undersøgelse i perioden september – december 2010 og den anden i perioden april – juni 2011, gennemført af Center for Skoler, Greve kommune i systemet Docum, ved hjælp af værktøjet "Termometeret". Damagerskolen havde desværre så udtalte tekniske vanskeligheder ved undersøgelsen, at det ikke var muligt at medtage deres resultater.
4. Rapport fra besøg på 4 skoler fra den 1/2 - 1/9 2011, vedrørende undervisningsassistenternes indsats og virke, samt eleverne vurdering
5. Resultat af tests vedrørende elevernes udbytte af dansk og matematik

Datagrundlagets validitet og troværdighed

1. Hændelsesregistreringer.

Formålet har været at sætte fokus på det centrale projektmål om at lærerne skal have mulighed for at bruge mere tid på at undervise og formålet var at skaffe et kvantitativt empirisk bevis for om forsøget har haft denne effekt. Undersøgelsen har været grundig og omfattende og systematisk i udviklingen af såvel spørgsmål som metode. Metoden skulle gøre det enkelt for de deltagende lærere at registrere hændelser og sende dem til videre bearbejdning.

Undersøgelsen påviser klart at der **er** sket en ændring mod mere tid til undervisning og undersøgelsen underbygger således med kvantitativt, empirisk materiale, at målet med forsøget er opnået. Der er imidlertid forbehold i forhold til validiteten:

- Vi kan ikke vide hvilke andre elementer der har haft betydning, som fx at undersøgelserne foretages henholdsvis i begyndelsen af et skoleår, et stykke inde i skoleåret og i anden halvdel af skoleåret. Spiller det ind at eleverne nu kender hinanden bedre efter at have været sammen i 7 måneder? Spiller årstiden en rolle for trivsel og konfliktniveau?
- Der er ikke benyttet kontrolklasser i undersøgelserne, så derfor er det i lighed med testene i dansk og matematik, ikke muligt at vide med sikkerhed at det er forsøget med undervisningsassistenter, som har gjort en forskel

- Det er lærerne selv som har foretaget registreringerne, hvilket bl.a. betyder at der kan være usikkerhed mht. om de har registreret alle hændelser, da de jo har skullet undervise samtidig og da der ikke har været enighed blandt lærerne om definitionen af undervisning. At det er lærerne selv som oplever forstyrrelserne kan imidlertid også være en fordel, fordi de har det bedste kendskab til og fornemmelse for klasserummet.
- Svarprocenten er faldene fra august til april, hvilket naturligvis svækker undersøgelsens troværdighed, idet det er uklart hvad årsagen er
- Undersøgelsen lægger data fra timer/lektioner fra i princippet alle deltagende skoler sammen, hvilket betyder at tallene kan dække over store forskelle skolerne imellem. Tallene er en slags gennemsnitstal. Svarene kan fortælle hvor mange "hændelser" der kan registreres i Greve kommunes skoler tilsammen på de tidspunkter de registreredes og af de lærere og skoler som har deltaget. Dette gør ikke registreringerne værdiløse, men de skal tolkes ud fra det de kan sige noget om og det er også den måde de er anvendt på i projektfaserne og i denne rapport.
- Resultaterne afspejler derfor ikke samtlige deltagende skoler lige meget og det kan naturligvis ikke udelukkes at resultatet kunne være anderledes hvis alle havde deltaget i samme omfang.

Frafaldsanalyse i forhold til hændelsesregistreringer.

Mellem de 3 analyser kan der spores et fald i mængden af indmeldte registreringer pr. skole, fra 950 i "før"-målingen i august til 311 i november måned og 283 i april. Forskellen mellem de to målinger i november og april er ikke så stort, så forskellen herimellem er udgangspunktet for at undersøgelsen betragtes som havende en vis validitet i forhold til at vise et fald i forstyrrelserne

Grunde til frafaldet vides i skrivende stund ikke, men kan tænkes at være:

- Utilpashed med den kvantitative metode (se erfaringsopsamlingen).
- Tidspres og travlhed

2. Spørgeskemaundersøgelse og erfaringsudvekslingsmøde blandt de deltagende lærere

- Stort set alle lærerne deltog, hvilket naturligvis øger troværdigheden og brugbarheden
- Da det er statiske tal er det vanskeligt at se, hvor effekten har været størst og mindst eller om den fordeler sig jævnt – om lærerne på nogle skoler og i nogle klasser har oplevet stor effekt, mens andre lærere har oplevet mindre effekt

3. Trivselsundersøgelsen blandt eleverne.

- Det er de samme 4 skoler og de samme klasser og alle elever har deltaget, så forskellen fra 423 – 418 elever som har svaret, skyldes almindeligt fravær, da der ikke kan konstateres stor udskiftning af elever i denne periode ifølge Klaus Øvre Bentsen, Greve Kommune. Undersøgelsen vurderes således at være særdeles valid, hvad dette angår. Der er ingen tvivl om tendensen i hele

undersøgelsen, men på flere spørgsmål er udsvinget så lille at det har interesse om det er de samme elever der har deltaget.

- Man kan ikke heller ikke her vide hvilke andre faktorer, der har haft betydning, som fx at undersøgelserne foretages henholdsvis i begyndelsen af et skoleår, et stykke inde i skoleåret og i anden halvdel af skoleåret. Spiller det ind at eleverne kender hinanden bedre efter at have været sammen i 7 måneder? Spiller årstiden en rolle for trivsel og konfliktniveau? I trivselsundersøgelsen spørges de ikke til hvad de synes om at have undervisningsassistenter i klassen. Elevernes oplevelse af dette belyses af en anden undersøgelse.
- Der er ikke benyttet kontrolklasser i trivselsundersøgelsen, så derfor kan den ikke med sikkerhed sige noget om effekten af forsøget.
- Om der opnås en højere grad af inklusion bliver som nævnt, vurderet ud fra svarene på spørgsmål om legekammerater og mobning

4. 4 besøgsrapporter – elevernes synsvinkel og assistenternes indsats

- **Hvad mener eleverne?**

I forsøgsperioden har en konsulent ved Center for Skoler, Greve kommune, besøgt 4 skoler, hvor undervisningen i en klasse er iagttaget. Endvidere har konsulenten haft samtaler/interviews med eleverne om deres oplevelse af at have undervisningsassistenter. Værdien ligger i at vi her hører elevernes stemme, omend det er indirekte, hvor de udtaler sig om forsøget.

- **Observationer af undervisningsassistenterne i klasserummet?**

Iagttagelserne er med til at dokumentere forsøgets konkrete indvirken på hvad der foregår i klasserummet og vise gode eksempler fra forsøget, og selv om de ikke er beskrivende og i den betydning objektive, kan de illustrere andre af forsøgets pointer, således at dokumentationerne tilsammen giver et nuanceret og troværdigt billede.

Observationer underbygger elevernes udsagn, resultaterne fra trivselsundersøgelsen, det konstaterede fald i lærernes oplevelse af afbrydelser af undervisningen og lærernes erfaringsopsamling og hermed forstærkes indtrykket af at det i forsøget i Greve kommune er lykkedes at definere en opgave som en ”kompetent ekstra voksen”, således at lærer og undervisningsassistent i et professionelt samarbejde, kan gøre en forskel i klasserummet, med henblik på projektmålene om mere tid til undervisnings-(og lærings) opgaven.

5. Test i matematik og dansk/læsning.

I rapporten vedrørende testresultaterne for matematik, gøres opmærksom på at prøverne ikke er direkte sammenlignelige og derfor ikke valide. Det vurderes på den baggrund at validiteten af testen i matematik ifølge konsulenten ikke giver grundlag for at vurdere projektets effekt sikkert nok.

Citat: *"For at opnå valide data, bør der foretages en ny prøve i august/september, hvor eleverne bliver testet i den samme prøve, som de har haft i foråret. Det vil give et betydeligt klarere indtryk af, hvilken udvikling eleverne har gennemgået".*

Konklusion om det samlede datagrundlag.

Undersøgelserne virker bestemt hæderlige og systematiske i forhold til projektmålene og omfanget af evalueringer og undersøgelser øger troværdigheden af datamaterialet. Det forhold at der indgår mange forskellige evalueringer og undersøgelser, og at stort set alle data peger i samme retning, øger validiteten og troværdigheden.

Lærernes forventninger til effekten af indsatsen med undervisningsassistenter.

Lærerfaglige synspunkter som vedrører den centrale skellen mellem undervisning og ikke-undervisning.

Citat: *"... - jeg synes ikke at konfliktløsning er spild af tid..ikke i en klasse hvor man er klasselærer i hvert fald."*

Citat: *"Jeg er nødt til at håndtere konflikter, da det er via dem jeg kommer tæt på børnene".*

Citat: *"Ja, det er min opgave at skabe rammer for læring, men alt det andet er for mig at se også en del af lærergerningen, men da dejligt at få hjælp til."*

Citat: *"Konflikthåndtering er en kerneydelse for en klasselærer. Han/hun stiller forventninger til omgangstonen i klassen og følger op på aftaler til gavn for klassemiljøet."*

Citat: *"Tid på konflikter, computer, opstart/problemer etc. Er hvor undervisningsassistenten gør gavn for mig, da selve undervisningen ikke går tabt og eleverne holdes til ilden og tiden ikke er spildt"*

Citat: *"Kerneydelsen er undervisning".*

Lærernes forventninger vedrørende ændringer på H1-opgaver: Afkrydsning, sedler, kontaktbøger, kopiering, mm.

Lærernes forventninger kan deles i 2 grupper i forhold til om de forventer mere tid til undervisning, mellem nogle som forventer ingen eller kun lille effekt, med udtalelser som: *"Det samme som nu", "Ikke særlig stor", "I starten af timen er der altid lidt administration og det giver lidt uro." "Ved ikke", "ingen", "lille", "cirka samme billede", "reduceres lidt" "Der forventes ikke megen forskel, da det er opgaver som læreren typisk selv udfører" "Kopiering sker ikke i undervisningstiden" "Som klasselærer er det vigtigt at jeg ser hvad forældrene skriver", "Jeg bruger navneopråb til at "se" hvert barn hver dag og til dansk fagligt at øve mundtlighed, idet de skal fortælle lidt" og en anden gruppe, som forventer nogen eller en stor ændring, med udtalelser som: *"Generelt bare færre forstyrrelser", "færre hændelser" "En forbedring"**

Lærernes forventninger vedrørende ændringer på H2-opgaver: Sociale hændelser i form af konflikter, fagligt i form af hjælp til elever

Igen kan lærerne deles i to grupper, men her er der flere som forventer ændringer i retning af at aflaste lærerne, men at opgaverne vedrører lærerne og undervisningen: *"UA vil kunne tage nogle konflikter, dog langt fra alle?" "Måske enkelte "forstyrrelser" kan løses af UA ..." "Det forældrerelaterede anser jeg for lærerens opgave" "Kan gennemføre undervisning, mens UA tager sig af konflikter" "Kan tage sig af konflikter, mens UA er i klassen, eleverne lærer gennem konflikthåndtering" "Nogle konflikter kan UA tage, men det kræver mere oplæring, så det ikke bliver: så siger I undskyld og bliver gode venner." "Børnene (og forældrene) ønsker at tale med en lærer de er tryk ved"* En del forventer ikke de store ændringer: *"Samme", "ingen", "lille" "Lidt bedre, men ikke megen, men mindre uro"*

En stor del forventer faktisk ændringer: *"Lidt færre forstyrrelser i begyndelsen af lektioner" "Klart færre midtvejs og i afslutningen" "Færre", "10 % færre", "reduceres lidt", "ikke så ofte", "forbedring", "klart færre" "Væsentlig formindskelse af afbrydelser", "en forbedring", "reduceres en del", "en del mindre" "Afdæmpende virkning på eleverne med 2 voksne" "Forstyrrelserne afkortes"*

Lærernes forventninger vedrørende ændringer på H3-opgaver: Andre hændelser som fx tandlægebesøg, biblioteksbesøg, syge børn som skal ringes hjem, skader som kræver et plaster, glemte madpakker etc.

Lærerne virker her mere enige om at deres forventningerne til ændringer generelt ikke er så store, men dog forventes ændringer som kan mærkes: *"Generelt færre" "Lidt mindre" "Undervisningen kan fortsættes mens UA hjælper barnet til tandlæge mm." "Lille forbedring", "nogen forskel", "klar forskel" "Ingen, det kan vi ikke gøre så meget ved",*

Sammenfatning af lærernes forventninger, samt betydningen heraf:

Det er tydeligt at de fleste forventninger er knyttet til H2-forstyrrelser – sociale hændelser i form af konflikter, forstyrrende uro, snak mm. Samt faglig og anden hjælp til eleverne.

At så relativt mange lærere, eller udsagn, ikke ser H1 og H2 som uvedkommende forstyrrelser, men som en del af lærerarbejdet, kan give anledning til refleksioner over hvad der betragtes som undervisning og hvilke opgaver lærerne er pålagt, eller forventes at løse, selv om det ikke er "undervisning".

Den grundlæggende antagelse i projektet er at man faktisk kan skelne mellem undervisning og forstyrrelser af den ene eller anden slags. I hvert fald i forhold til om forstyrrelserne og håndteringen af dem er undervisningsrelevante. En antagelse en del af lærerne tydeligvis anfægter i deres kommentarer til effekten af UA.

Mange lærere ser det fx som en læreropgave at deltage i konflikthåndtering/løsning mellem eleverne, hvilket igen aktualiserer spørgsmålet om hvorvidt og hvordan undervisning kan og skal skilles fra andre opgaver.

Man kan forestille sig at disse opfattelser har spillet ind på lærernes vurderinger af hvornår der er tale om forstyrrelser af undervisningen og altså indvirket på registreringerne.

Hændelsesregistreringer. Mere tid til og fokus på lærerens undervisningsopgave.

Udgangspunktet for registreringerne er som beskrevet ovenfor, en indsatsteori som siger at undervisningen og dermed børnenes læring bliver mere effektiv, hvis lærerne kan koncentrere sig om at undervise, hvordan det så end tolkes og bruge mindre tid på "andet". Det forudsætter, at undervisningsassistenten kan overtage opgaver for lærerne, således at lærerne kan fokusere på det de betragter som vigtigt for at gennemføre undervisningen.

Metoden har været at lærerne i ugerne fra skolestart frem til 1/9 2010 observerer undervisningen i de fag og de klasser som deltager i forsøget. Et simpelt registreringsskema, der kun skelner mellem "undervisning" og "ikke-undervisning" benyttes til at registrere forstyrrelser også kaldet hændelser. Hermed kan der skabes et billede af hvordan den enkelte lærer oplever at tiden fordeles mellem undervisning / ikke-undervisning?

I medio september samles de involverede lærere og kommenterer og tolker resultaterne af registreringerne og gennem dialog om resultatet af observationerne, søges en afklaring hos lærerne i forhold til hvad der kan betragtes som undervisning? Hvad er ikke-undervisning? Hvad forventer lærerne skal overgå til undervisningsassistenterne? Hvad forventer kommunen? Forventet "Outcome" af forsøget med undervisningsassistenter.

Herefter gennemføres en undersøgelse/observation i henholdsvis november måned 2010 og i marts måned 2011, ved at lærerne registrerer hændelser som benævnes H1, H2 og H3 og indberetter dem til UCSJ, som indtaster og samler alle registreringerne, hvor de kan tælles sammen og analyseres.

H1 er defineret som administration: Krydse af, sedler, kontaktbøger, kopiering mm.

H2 er defineret som social: forældre-relateret, barn-barn-relateret, fx konfliktløsning.

H3 er defineret som tandlægebesøg, brandalarm, og andet.

Metodisk har man valgt, at lærerne selv skal observere og registrere hændelserne i deres timer, ud fra et simpelt skema (se bilag).

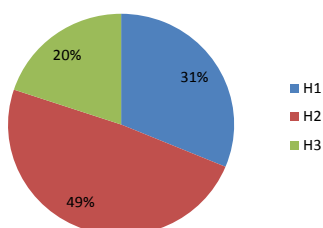
I den første undersøgelse indgår 950 registreringer, i den anden 311 og i den sidste 283.

Resultatet samlet set

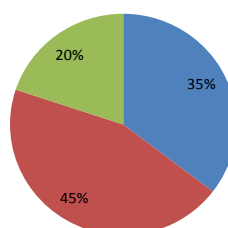
Det generelle billede af projektets resultater, når lærernes registreringer af hændelserne er talt sammen, er udtryk grafisk på denne måde:

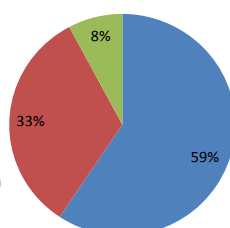
Sensommer 2010 (950)

November 2010 (311)

Forår 2011(283)

H1 = Administrationstid (krydse af, sedler, kontaktbøger, kopiering mm.)
 H2 = Socialtid (forældre-relateret; barn-barn-relateret (f.eks. konfliktløsning))
 H3= andet (f.eks. Brandalarm, tandlæge, bare fritext)

H1, administration mm er blå
 H2, sociale hændelser mm er brun
 H3, andet er grøn

Resultat: Færre forstyrrelser og mere tid til undervisning

Billedet viser en klar ændret sammensætning af forstyrrelser idet H2 og H3 udgør en markant mindre andel i en time. Der er formodentlig ikke blevet mere administration i projektperioden, så derfor tolkes det positivt at administration fylder mere. Grafen korrelerer derfor med nedenstående analyse, som også dokumenter et generelt fald i H2 og H3 hændelser. Det kan kun betyde at der er mere tid til og fokus på undervisningsaktiviteter, ud fra den skelnen mellem undervisning/ikke-undervisning, som projektet har arbejdet ud fra og ud fra lærernes registreringer.

Registreringerne gjort op i forhold til hændelser i de enkelte lektioner/timer i løbet af en dag

Registreringerne i august viser følgende billede:

1.lektion:

H1: Mange observationer i de første 5 minutter og få i de sidste minutter af timen

H2: Mange observationer i de første 5-10 minutter og langt færre i resten af timen

H3: En del observationer i de første 5-10 minutter og færre resten af timen

Billedet tyder altså på at de første 5-10 minutter af en time på 45 minutter er mange andre aktiviteter end direkte undervisning, men at der også er hændelser i resten af lektionen, forholdsvis flest H2 og i mindre grad H3.

2.lektion:

H1: Der er flest observationer i de første 5 minutter og slet ingen efter 20 minutter

H2: Der er flest observationer i de første 5 minutter, men også en del i resten af timen

H3: Der er flest observationer i de første 5 minutter, men også en del i resten af timen

3.lektion:

H1: Der er flest observationer i de første 5-10 minutter, men også nogle i resten af timen

H2: Der er flest observationer i de første 5 minutter, men også mange i resten af timen, ca. halvt så mange

H3: Der er flest observationer i de første 5 minutter, og ganske få i resten af timen

4.lektion:

H1: Der er flest observationer i de første 5 minutter og ganske få i resten af timen

H2: Der er flest observationer i de første 5 minutter, men også en del i resten af timen

H3: Der er flest observationer i de første 5 minutter og ganske få i resten af timen

5.lektion:

H1: Der er flest observationer i de første 5 minutter og ganske få/ingen i resten af timen

H2: Der er flest observationer i de første 5 minutter og en del i resten af timen

H3: Ganske få observationer i de første 5-10 minutter og i de sidste 15 minutter

6.lektion:

H1: Flest observationer i begyndelsen af lektionen og næsten ingen i resten af timen

H2: Flest observationer i de første 5 minutter næsten ingen i resten af timen

H3: Næsten ingen observationer

Registreringerne i november 2010 viser følgende billede

1.lektion:

H1: Mange observationer i de første 5 minutter og få i de sidste minutter af timen

H2: En del observationer i de første 5-10 minutter og langt færre/næsten ingen i resten af timen

H3: En del observationer i de første 5-10 minutter og færre/ingen i sidste halvdel af timen

Billedet tyder altså på at de første 5-10 minutter af en time på 45 minutter er mange andre aktiviteter end direkte undervisning, men at der også er hændelser i resten af lektionen, dog ikke så mange H2 og i mindre grad H3.

2.lektion:

H1: Flest observationer i de første 5 minutter og en del resten af timen

H2: Flest observationer i de første 15 minutter, og ingen/næsten ingen resten af timen

H3: En del observationer i de første 5-10 minutter, og ingen/næsten ingen i resten af timen

3.lektion:

H1: Flest observationer i de første 5 minutter, og ingen/næsten ingen i resten af timen

H2: Flest observationer i de første 5 minutter, færre i resten af lektionen og mange igen i de sidste 5 minutter

H3: Flest observationer i de første 5 minutter, og en del fordelt over resten af timen

4.lektion:

H1: Flest observationer i de første 5 minutter og ganske få i resten af timen

H2: Flest observationer i de første 5 minutter, næsten ingen i resten af lektionen, bortset fra de sidste 5 minutter

H3: Flest observationer i de første 5 minutter og en del fordelt over resten af timen

5.lektion:

H1: Flest observationer i de første 5 minutter og ganske få/ingen i resten af timen

H2: Flest observationer i de første 5 minutter og en del i resten af timen

H3: Ganske få observationer i de første 5-10 minutter og i de sidste 15 minutter

6.lektion:

H1: Flest observationer i begyndelsen af lektionen og næsten ingen i resten af timen

H2: Flest observationer i de første 5 minutter næsten ingen i resten af timen

H3: Næsten ingen observationer

Komparativ analyse af data fra august og november:

Indtrykket er at billedet er rykket i forhold til at færre "forstyrrelser registreres, især i de sidste 35 minutter af lektionerne. De første 5-10 minutter rummer stadig en del "forstyrrelser", hvoraf en del er af administrativ karakter. Socialt betingede forstyrrelser ser ud til at være faldet, uden at tallene viser meget store udsving.

1. Time: Der ser ud til at være sket et fald i den første timen, bortset fra "forstyrrelser" i de første 5-10 minutter.
2. Time: Der ser ud til at være sket et fald i H2 og H3 observationer
3. Time: Der ser ud til at være sket et fald i alle slags hændelser
4. Time: Et mere broget billede, idet der ser ud til at være flere H2 og H3 hændelser fordelt over hele lektionen.
5. Time: Billedet uændret lavt mht. hændelser
6. Time: Billedet uændret lavt mht. hændelser

Registreringerne i marts 2011 viser følgende billede.

1. time:

H1: Mange observationer i de første 5 minutter og få i resten af timen

H2: En del observationer i de første 5-10 minutter og langt færre/næsten ingen i resten af timen

H3: nogle få observationer i de første 5-10 minutter og færre/ingen i sidste halvdel af timen

Billedet tyder altså stadig på at de første 5-10 minutter af den første lektion på 45 minutter er relativt mange andre aktiviteter end direkte undervisning, men at der også er hændelser i resten af lektionen, dog ikke så mange H2 og i mindre grad H3.

2. time:

H1: Flest observationer i de første 5 minutter og meget få resten af timen

H2: Flest observationer i de første 15 minutter, og få resten af timen

H3: Få observationer i de første 5-10 minutter, og få i resten af timen

3. time:

H1: Flest observationer i de første 5 minutter, og nogen i resten af timen

H2: Flest observationer i de første 5 minutter, færre i resten af timen

H3: Der er meget få observationer

4. time:

H1: Flest observationer i de første 5 minutter og ganske få i resten af timen

H2: Meget få observationer i de første 5 minutter, lidt flere i resten af timen

H3: Der er meget få/ingen observationer

5. time:

H1: Flest observationer i de første 5 minutter og nogen i resten af timen

H2: Flest observationer i de første 5 minutter og få i resten af timen

H3: Ganske få observationer i de første 5-10 minutter

6.time:

H1: Næsten ingen

H2: Ingen

H3: Ingen

Sammenlignende analyse af registreringerne fra november 2010 til marts 2011.

Der kan konstateres et tydeligt generelt fald i observationer i alle timerne. Der tegner sig et billede af en skoledag med flest forstyrrelser først på dagen og i begyndelsen af timerne. Og registreringerne viser en klar forskel i retning af at der observeres færre hændelser i marts 2011 end i november 2010. På en dag viser tallene følgende billede:

1. **Time: Der ser ud til at være sket "endnu" et fald af forstyrrelser i den første time, bortset fra "forstyrrelser" i de første 5-10 minutter og langt færre H2 og H3 forstyrrelser i resten af timen.**
2. **Time: Der er sket et fald, især i forhold til at der kun er få/ingen H2 og H3 hændelser i hovedparten af timen**
3. **Time: Der ser ud til at være sket et fald i alle slags hændelser, men mest tydeligt H2 og H3**
4. **Time: Et fald i H2 og H3 hændelser**
5. **Time: Billedet ser uændret ud med meget få H2 og H3 hændelser**
6. **Time: Billedet er uændret lavt med meget få hændelser.**

Faldet i forstyrrende hændelser og ændringen af sammensætningen af aktiviteter i en time kan måske bedst illustreres gennem observationer i nogle klasser med undervisningsassistenter:

Observation fra en time:

- Dagsorden skrives på tavle af læreren, assistent går stille rundt og hjælper imens.
- Ingen elever forstyrres af den hjælp, som assistenten giver.
- Arbejdsplan udleveret, assistent er ved eleverne, mens læreren gennemgår planen.
- Assistenten hjælper eleverne med at forstå lærerens instruktion. Det betyder, at læreren kan fortsætte, og gennemføre instruktionen uden unødige pauser.
- En elev vipper på stolen, og er uopmærksom. Assistenten retter elevens opmærksomhed på det, der foregår.

- Assistenten står op hele tiden og er opmærksom.
- Assistenten går naturligt ind i styringen af grupper, hvor de går hen, osv.
- Elev ked af det, assistenten går ind og hjælper ved egen drift. Læreren kan fortsætte med uddeling og instruktion.
- Eleverne henvender sig uden skelen til, om det er lærer eller assistent.
- Eleverne søger selv assistenten ved de små sociale udfordringer, der opstår i løbet af et modul.

Observation fra en time

- Timen i gang. Kort instruktion fra læreren.
- Assistenten går ud med en lille gruppe af elever, som har behov for særlig støtte.
- Resten af klassens elever arbejder med fælles materiale.
- Fuldstændig arbejdsro i klassen.
- Den lille gruppe arbejder med andet materiale.
- Assistentens tilstedeværelse giver her de fagligt udfordrede elever mulighed for at få en ekstra støtte.
- Assistenten fungerer ved arbejdet med litteraturen som 2. lærer for den lille gruppe.
- Tilbage i klassen er der stadig ro under fælles gennemgang af det læste.
- Der er klar niveauforskel på det, der foregår i klassen, og i den lille gruppe, som assistenten har med ude.
- Klassen i gang med gruppearbejde, mens assistenten færdiggør læsningen med den lille gruppe.

Observation fra en time

- Læreren sætter arbejdet i gang. Eleverne ved, hvad de skal.
- Assistenten går umiddelbart i gang med at hjælpe.
- Lærer og assistent hjælper eleverne på lige fod med det faglige.
- Assistenten er 3. Års studerende på lærerseminariet. Faglig fordel.
- Assistenten henter 2 bærbare pc, mens læreren kan blive i klassen.

- Læreren gennemfører et forsøg med få elever af gangen, mens assistenten går rundt og hjælper de øvrige elever med deres projektarbejde.
- Assistenten fungerer reelt som 2. lærer.

Lærernes opfattelse af effekten af undervisningsassistenter i april 2011.

Spørgeskemaundersøgelsen med lærerne som informanter gennemførtes i april måned efter at undervisningsassistenterne har deltaget i klasserne i ca. 7 måneder på det tidspunkt. Her ses resultatet:

Projekt Undervisningsassistenter • Erfaringsudvekslingsmøde d. 13. april 2011 • Kompetencecenteret

Spørgeskemaundersøgelse lærer • Effektmål

Oplever du en generelt mere effektiv undervisning (mere tid til reel undervisning og mindre tid til andre ting) i de timer, hvor undervisningsassistenten er med i undervisningen? Angiv på en skala fra 1-5, hvor 1 er ingen forskel og 5 er en markant forskel.

1	2	3	4	5
		3,56		

Oplever du, at eleverne generelt får et større fagligt udbytte af undervisningen i de timer, hvor undervisningsassistenten er med i undervisningen? Angiv på en skala fra 1-5, hvor 1 er ingen forskel og 5 er en markant forskel.

1	2	3	4	5
		3,61		

Oplever du, at der generelt er færre forstyrrelser og afbrydelser i de timer, hvor undervisningsassistenten er med? Angiv på en skala fra 1-5, hvor 1 er ingen forskel og 5 er en markant forskel.

1	2	3	4	5
	2,5			

Oplever du en positiv ændring i din generelle tilfredshed som lærer i de timer, hvor undervisningsassistenten er til stede? Angiv på en skala fra 1-5, hvor 1 er ingen forskel og 5 er en markant forskel.

1	2	3	4	5
		3,56		

Oplever du, at det som lærer er nemmere at arbejde inkluderende med børn i faglige problemer, i de timer hvor undervisningsassistenten er med i undervisningen? Angiv på en skala fra 1-5, hvor 1 er ingen forskel og 5 er en markant forskel.

1	2	3	4	5
		3,83		

Oplever du, at det som lærer er nemmere at arbejde inkluderende med børn i sociale problemer, i de timer hvor undervisningsassistenten er med i undervisningen? Angiv på en skala fra 1-5, hvor 1 er ingen forskel og 5 er en markant forskel.

1	2	3	4	5
	2,67			

Analyse og tolkning af svarene

I forhold til lærernes oplevelse, ifølge erfaringsopsamlingen, er at undervisningen er blevet mere effektiv i de timer, hvor der er undervisningsassistent på (mere reel tid til undervisning og mindre tid til andre ting) er denne svarmulighed overraskende ikke en klar *topscorer*.

Hvis lærerne havde oplevet forskellen som markant, kunne de sætte kryds i skalaens højeste karakter 5. Det har de ikke gjort, i hvert fald ikke når vi ser på det gennemsnitstal der fremkommer i opgørelsen. Ud fra skemaet, kan det ikke afgøres hvad gennemsnitstallet dækker over. Det kunne være interessant at vide hvor mange og hvem, der oplever forskellen som markant. Er det bestemte skoler og er der fx sammenfald mellem "problemklasser" og markant oplevelse?

Forudsætningen for at tallet kan blive 3,56 er at der er mange lærere som har krydset af i kategorierne 3,4 og 5 og at ikke så mange har krydset 1 = ingen forskel, så opgørelsen viser med ovenstående forbehold og forudsætninger, trods alt at:

- Mange lærere oplever at undervisningen bliver mere effektiv.(3,56)
- Mange lærere oplever at eleverne generelt har fået et større ud bytte af undervisningen (3,61)

Lidt overraskende lander lærerne, - på spørgsmålet om der er færre forstyrrelser og afbrydelser, når US er til stede, - på 2,5, hvor 3 vil være en midterposition. Svarene ligger altså under middel. Et af projektets mål var, som det fremgår at undervisningsassistenternes tilstedeværelse kunne *"formindske antallet af afbrydelser i undervisningen"*. På den baggrund er lærernes svar overraskende. I undersøgelser er der altid en mulighed for at informanterne har forstået spørgsmålet på en særlig måde, så svarene kan måske søges tolket sådan at der ikke er færre afbrydelser, men at de klares af undervisningsassistenten.(?)

Men udover at man kan være overrasket over dette svar, så bekræfter denne undersøgelse i forhold til afbrydelser og forstyrrelser, at:

- En del lærere oplever, at der er færre forstyrrelser og afbrydelser

I forhold til 2 vigtige parametre i projektet, nemlig i forhold til at gøre en bedre indsats i forhold til elever med sociale og/eller faglige problemer oplever lærerne en positiv forskel.

Den største positive forskel som kan noteres i denne undersøgelse, afgives af lærerne i forhold til om det opleves som nemmere at arbejde inkluderende med børn i faglige problemer. Her ender gennemsnittet på 3,83 hvilket betyder, at flere lærere har svaret 3,4 eller 5 eller at flere har oplevet en markant forskel – 5 og/eller ikke så mange har oplevet at der ingen forskel har været.

Ud fra denne undersøgelses data, kan man naturligvis ikke vide hvad lærerne forstår ved at "arbejde inkluderende", men kun at lærerne oplever at kunne arbejde mere inkluderende i forhold til faglige problemer.

Mindre udslag på skalaen ses på svarene vedrørende om det *"er nemmere at arbejde inkluderende med børn i sociale problemer"*? Igen er det lidt overraskende at udslaget på skalaen ligger på 2,67 og således under middel(= 3). Hvad svarene er udtryk for kunne det være interessant at undersøge.

Opgørelsen viser endvidere at mange lærere oplever en større generel tilfredshed som lærer, når der er undervisningsassistenter til stede, hvilket også har været et centralt succesmål i projektet.

Som illustration på hvad undervisningsassistenternes indsats har betydet kan observationerne fra besøgsrapporterne benyttes. Besøgene varede en time på 4 skoler, og det kunne her iagttages empirisk at undervisningsassistenten:

- Hjælp elever med at forstå lærerens instruktion
- Hjælp elever under lærerens gennemgang uden at forstyrre

- Hjalp elever med at forstå opgaven
- Var opmærksom på og reagerer på enkelte elevers behov
- Gik ind på lige fod med læreren i hjælpen til eleverne
- Var i klassen mens læreren er hos en anden gruppe elever
- Hjalp elever som er kede af det
- Gik fra med en mindre gruppe elever, mens læreren bliver i klassen med resten
- Hentede papir, bærbar pc, mens læreren kan blive i klassen og undervise

Referatet fra erfaringsudvekslingsmødet den 13.april 2011

Dette referat skal læses som en uddybning af ovenstående spørgeskema.

Hvilke områder trækkes så frem, når der fokuseres på det positive i forhold til projektet formål og mål?
Hvad har undervisningsassistenterne bidraget til?

Faglige, læringsorienterede:

- Hjælp til at forstå lærerens instruktioner
- Hjælp til at løse faglige opgaver, hurtigere,

Socialt orienterede:

- Koncentration i stedet for ukoncentration
- Motivation i stedet for umotivation
- Konfliktløsning
- Sociale udfordringer i frikvartererne
- Er inklusionsfremmende

Sammenfatning vedrørende spørgeskema og dialog med lærerne om projektets effekter:

Samlet set kan det siges mange lærere oplever at UA har medført en positiv forskel på alle de parametre der er spurgt ind til og dermed i forhold til projektets mål, størst i forhold til at støtte elever i faglige spørgsmål og mindst effekt i forhold til at støtte elever i sociale spørgsmål, samt i forhold til om der er færre afbrydelser og forstyrrelser i timerne.

Test i matematik og dansk/læsning.

Testen i læsning har omfattet både klasser med UA og klasser uden, dvs. kontrolklasser og det konkluderes at:

*"Eleverne er blevet testet både i september og i maj, for at se om de er kommet videre i deres læseudvikling. **Alle de udvalgte elever** har udviklet sig, men fremgangen ser ikke ud til at være afhængig af, om der har været en undervisningsassistent i klassen." (min fremhævning)*

Lidt mere utydeligt er billedet i matematik, da man ikke har gennemført den samme type test, men der konkluderes på samme måde at:

"Selvom lærerne oplever, at en undervisningsassistent i klassen giver større mulighed for undervisningsdifferentiering, så afspejler det sig dog ikke entydigt i matematikresultaterne."

Vedrørende fagligt udbytte af at have undervisningsassistenter, må det derfor sammenfattes at det ikke kan påvises, at den positive udvikling eleverne har opnået, skyldes brug af undervisningsassistenter.

Citat fra testrapporten i dansk: *"Af Bilag 1 fremgår det, at nogle klasser med undervisningsassistenter har fremgang, mens andre har tilbagegang i læseresultaterne, og det samme gør sig gældende i klasser uden undervisningsassistenter. Resultaterne er således ikke entydige, og frem- eller tilbagegangen i de respektive klassers læseudvikling ser derfor ikke umiddelbart ud til at afhænge af, om der er en undervisningsassistent i klassen."*

"Gruppelæseprøverne er ikke entydige og den mere fintmaskede individuelle testning af udvalgte elever viser fremgang for alle elever, så vi kan ikke på baggrund af de kvantitative data påvise, at tilstedeværelsen af undervisningsassistenter medfører større fremgang i elevernes læseudvikling."

Matematik: I alt deltog de 5 skoler med støtte fra Undervisningsministeriet, fordelt på 7 2. klasser og 5 3.klasser.

"I efteråret blev eleverne i 2. klasse testet med MAT 1 og eleverne i 3. klasse blev testet med MAT 2. I foråret blev eleverne i 2. klasse testet med MAT 2 og eleverne i 3. klasse blev testet med MAT 3. (For at opnå valide data, bør der foretages en ny prøve i august/september, hvor eleverne bliver testet i den samme prøve, som de har haft i foråret. Det vil give et betydeligt klarere indtryk af, hvilken udvikling eleverne har gennemgået (konsulentens bem.)".

Resultaterne underbygges umiddelbart af trivselsundersøgelsen blandt eleverne og modsiges ikke af andre tilgængelige data i projektet. Projektets indsatsteori om at mere tid til undervisning fører til mere læring i betydning faglig læring i fagene dansk og matematik, kan således ikke verificeres gennem disse tests.

Undersøgelse af elevernes trivsel

I projektperioden er der gennemført to spørgeskemaundersøgelser med samtlige elever i de deltagende klasser som informanter. Af svarene fremgår det at:

I den anden undersøgelse har 418 svaret mod 423 i den første, hvilket er 5 børn færre

I den anden undersøgelse har 233 drenge svaret mod 225 i den første undersøgelse, hvilket er 8 flere

I den anden undersøgelse har 185 piger svaret mod 198 i den første, hvilket er 13 færre

Undersøgelsen er i det følgende gjort op, analyseret og tolket i forhold til projektmålene:

- Øge elevernes trivsel i undervisningen
- Øge elevernes udbytte af undervisningen – dansk og matematik
- Mere inklusion

Øget trivsel:

Flere er glade for at gå i skole: 296 mod 281 = **+ 15 elever**

Og færre elever svarer: "ikke rigtigt glade for at gå i skole": 8 imod 9 = **- 1 elev**

Til gengæld har **færre** elever det godt med deres lærere: 337 mod 348 = 11 elever, hvilket vel er lidt overraskende

Flere er glade for deres klasse: 362 mod 338 = **+ 24 elever**

Flere har det godt med klassekammeraterne: 335 mod 317: = **+ 18elever**

Flere kan godt lide deres klassekammerater: 359 mod 332 = **+ 27 elever**

Oplevelsen af at blive mobbet er faldet drastisk:

Flere oplever at de aldrig bliver drillet: 282 mod 219 = **+ 63 elever**

Flere oplever at andre klasser heller ikke driller: 329 mod 296 = **+ 33 elever**

Flere oplever også selv at være i rigtig godt humør, glad og godt tilpas

Flere svarer imidlertid at de oplever sig drillet af lærerne: 35 mod 24 = **+ 11 elever**

Analyse og tolkning vedrørende øget trivsel:

Den procentmæssige forskel er ikke stor, men dog gennemgående, bortset fra oplevelsen af at blive drillet som udviser et stort fald.

Ved at bygge på de numeriske opgørelser bliver fremgangen tydelige end ved at se på procenter. Der er ganske enkelt flere børn som giver udtryk for at de trives. Spørgsmålene er af generel karakter og fortæller således ikke hvilke faktorer de mener, har haft betydning, herunder ansættelsen af skoleassistenter.

Det er således ikke muligt entydigt at påvise en sammenhæng mellem elevernes besvarelser og projektet, men det er muligt at påvise en positiv bevægelse i perioden, på langt de fleste spørgsmål som vedrører trivsel, dvs. at flere elever oplever at have det godt med deres klasse og skole, hvilket er relevant i forhold til målsætningen om mere inklusion.

Elevernes oplevelse af deres faglige udbytte:

Flere elever svarer, at de klarer sig godt: $295 - 287 = + 8$ **børn**

Flere elever svarer imidlertid også, at de **oplever at de ikke** klarer sig så godt: $12 - 8 = + 4$ **elever**

Færre elever svarer, at det de skal lave er for svært: $15 - 13 = - 2$ **elever**

Færre elever keder sig i timerne: $35 - 27 = - 8$ **elever**

Færre elever svarer at de ikke lærer ret meget i skolen: $9 - 8 = + 1$ **elev**

Flere elever svarer imidlertid at de ikke synes de lærer **meget** i skolen: $323 - 320 = - 3$ **elever**

Elev-lærer

På spørgsmålet om de oplever at lærerne synes de gør det godt svarer flere elever at det gør de tit: $167 - 170 = + 3$

Flere elever svarer imidlertid at de ikke ret tit oplever at lærerne synes det de laver i timerne er godt: $28 - 31 = + 3$ **elever**

Konklusion vedrørende elevernes oplevelse af fagligt udbytte:

Det er relativt små udsving men der er dog samlet set tale om en positiv udvikling mod at flere elever oplever at:

- De klarer sig godt
- De ikke synes det er så svært det de skal lave
- At de ikke keder sig
- De lærer noget

På den anden side oplever lidt flere at de ikke klarer sig godt og at lærerne ikke giver udtryk for at det de laver er godt. Og resultaterne underbygger måske hermed resultaterne fra dansk og matematiktestene, idet her ikke er tale om oplevelsen af markant faglig fremgang hos eleverne, men dog fremgang både for dem som oplever at de klarer sig godt og dem som har en grundlæggende oplevelse af ikke at klare sig så godt.

Mere inklusion

At opleve sig mere inkluderet og deltagende skal her, som nævnt tidligere, belyses ud fra svarene vedrørende mobning og legekammerater. Her viser svarene at:

Mobning:

Flere svarer, at de aldrig bliver drillet af nogen fra deres egen klasse, så de bliver kede af det: $282 - 219 = + 63$ elever

Færre elever svarer, at de tit bliver drillet af nogen fra egen klasse, så de bliver kede af det: $20 - 6 = - 14$ elever

Til gengæld svarer færre elever, at de aldrig selv har været med til at drille nogen: $148 - 135 = - 13$ elever

Og flere elever svarer, at de nogle gange har drillet andre: $95 - 102 = + 7$ elever

Til gengæld svarer kun 5 elever i den første og 1 elev i den anden undersøgelse, at de tit driller andre

Flere elever svarer, at de nogle gange er blevet drillet af lærere: $22 - 32 = + 10$ elever

Færre elever svarer, at de aldrig er blevet drillet af en lærer: $399 - 383 = - 16$ elever

Sammenfatning vedrørende mobning:

At så mange flere (**+ 63 elever**) oplever at de aldrig bliver drillet, må betragtes som positivt og som et tegn på en udvikling i retning af mere inklusion.

Fremgangen er dog ikke entydig, da der også er flere som har været med til at drille og flere som nogle gange har drillet.

Svarene tyder imidlertid på at lærerne kan gøre en indsats for at være mere entydige i deres kommunikation overfor nogle elever, så disse ikke oplever at lærerne driller dem så de bliver kede af det, hvilket peger i retning af mindre inklusion.

Legekammerater

I inklusionspædagogik er deltagelse og anerkendelse i fællesskabet centralt. Derfor kan oplevelsen af at have legekammerater ses som et tegn på inklusion, udover at eleven generelt oplever at have det godt med klassekammeraterne, hvilket flere svarer positivt på i den anden undersøgelse fra april – juni 2011.

Færre elever leger godt nok tit hjemme hos andre: $185 - 182 = - 3$ elever, men færre leger ikke så tit hjemme hos andre: $46 - 32 = - 12$ elever, og det er positivt. Det er en fremgang på 12 elever som af og til/jævnligt leger hjemme hos andre.

Færre elever har tit legekammerater, som kommer hos dem selv: $192 - 168 = - 24$ elever, men færre elever oplever at de ikke ret tit har legekammerater med hjem: $52 - 48 = - 4$ elever, og det er positivt.

Sammenfatning vedrørende legekammerater:

Dem som kunne være i farezonen i forhold til at opleve eksklusion fra klassekammeraternes side, er blevet færre i perioden, så det tyder på en positiv udvikling i mere inkluderende retning. At færre oplever at de tit leger hos andre kan ikke ses som tegn på en eksklusionstrussel.

Interviews med deltagende elever om deres vurdering af forsøget med undervisningsassistenter.

Konklusioner fra en besøgsrapport med afsluttende dialog mellem eleverne og konsulent fra Center for Skoler:

Eleverne har lutter rosende ord, som bekræftes af hvad konsulenten har kunnet iagttage.

Blandt det som eleverne siger, trækkes det frem at eleverne er glade for at den ekstra voksne, undervisningsassistenten, både hjælper med det faglige og det sociale. Eleverne oplever at der er en ligeværdig voksen ekstra i klassen og de giver udtryk for at de kan bruge begge voksne.

Konsulenten sammenfatter indtrykket fra observationen og samtalen med børnene, sådan at de synes at det er rart og trygt med en gennemgående figur ekstra i klassen.

Af en anden besøgsrapport fremgår det, at eleverne giver udtryk for, at det er rart med en ekstra voksen, som kan hjælpe dem, ja alle eleverne i klassen peger på, at det er et klart plus at have assistenten i undervisningen.

Disse observationer af undervisningen og samtaler med eleverne tyder, sammen med trivselsundersøgelsen, på at mange/alle elever har oplevet det som en rigtig god hjælp og støtte, at have undervisningsassistenter i timerne.

Formen på denne rapport, giver ikke mulighed for at se hvad eleverne konkret er spurgt om, hvordan samtalen har udfoldet sig, hvilket naturligvis ikke gør det muligt at kikke konsulenten kritisk over skulderen.

Elevernes udsagn fra interviewene sammenfatter konsulenten sådan:

- Alle elever peger på, at det er et klart plus at have assistenten i undervisningen: Det skaber ro, der er en ekstra til at hjælpe og læreren kan bruge mere tid på at undervise.
- Eleverne oplever mindre ventetid, når de har brug for hjælp.
- Eleverne skelner ikke mellem lærer og assistent, når de henvender sig for hjælp.
- Eleverne lægger vægt på, at den ekstra voksne både hjælper med det faglige og det sociale.
- Eleverne oplever en ligeværdig voksen ekstra i klassen.
- Eleverne giver udtryk for, at de kan bruge begge voksne.
- Eleverne siger, at det er rart og trygt med en gennemgående figur som den ekstra i klassen.
- Der er enighed blandt eleverne om, at de fortsat ønsket at have en undervisningsassistent tilknyttet deres klasse, og gerne i så mange timer som muligt.

En del af eleverne oplever, at de lærer mere i de timer, hvor assistenten er med end i de timer, hvor det alene er læreren, der er i klassen.

Sammenfatning af besøgsrapporterne

Iagttagelserne underbygger således elevernes udsagn, resultaterne i trivselsundersøgelsen, det konstaterede fald i lærernes oplevelse af afbrydelser af undervisningen og lærernes erfaringsopsamling. Hermed forstærkes indtrykket af at det i forsøget i Greve kommune er lykkedes at definere en opgave som en "kompetent ekstra voksen", således at lærer i undervisningsassistent i samarbejde kan gøre en forskel i klasserummet, med henblik på projektmålene om mere tid til undervisnings-(og lærings) opgaven.

De deltagende læreres syn på en fremtidig undervisningsassistentordning?

I lærernes erfaringsopsamling forholder de sig til forsøget og hvad de kunne ønske sig anderledes i en fremtidig ordning med undervisningsassistenter.

Det centrale udsagn er at undervisningsassistenten i højere grad skal kunne sættes ind hvor der er behov. Herudover formuleres nogle punkter som ikke er direkte relaterede til effekten i forhold til de opstillede mål, men det forekommer naturligt at læse svarene som elementer i at ordningen fremover i højere grad skal kunne indfri målene?

- Få personer som undervisningsassistenter
- Undervisningsassistenten skal kunne deltage i pædagogiske teammøder, samt af og til slutte samtidigt
- Ikke benyttes som vikarer
- Undervisningsassistenten skal have pædagogisk baggrund/skal have livserfaring
- Lærere og undervisningsassistenter skal have mulighed ro at mødes før skoleårets start

Man ønsker endvidere mere kvalitativ evaluering i form af erfaringsudveksling, fokusgruppeinterviews og mindre kvantitativ evaluering, som fx de benyttede hændelsesregistreringer.

Samlet set viser erfaringsudvekslingen altså, at man ønsker mere tid til at tale sammen, udveksle erfaringer, foretage løbende evalueringer og at opgaven skal koncentreres hos få personer, med kun denne opgave.

Erfaringsudvekslingen tyder på stor tilfredshed med ordningen: *"Intet negativt, vi vil gerne have undervisningsassistenter igen"*

Ordningen fremadrettet

Greve Kommune fortsætter ordningen med undervisningsassistenter. Til skoleåret 2011/2012 er ønsket om større fleksibilitet imødekommet. Hver skole er tildelt en del af de kommunale midler til undervisningsassistenter efter en nøgle, hvor antallet af klasser har været styrende for det beløb, som den

enkelte skole er tildelt. Efterfølgende har skolens ledelse og personale i skoleårets planlægning selv vurderet, hvor midlerne bedst kommer til anvendelse.

Konklusion

Forsøget i Greve kommune med undervisningsassistenter, som et tiltag der skal bidrage til at skabe mere tid til og fokus på undervisning i timerne og dermed mere læring, større glæde og bedre trivsel hos eleverne, større tilfredshed hos lærerne og dermed bidrage til at udvikle skolen, er ud fra de oplysninger denne rapport bygger på, afsluttet med et positivt resultat.

Målet om at skabe mere læring i form af faglige fremskridt har ikke kunnet påvises empirisk, men såvel deltagende lærere som elever, har som nævnt i rapporten, givet udtryk for at de oplever bedre muligheder for at lave holddeling, undervisningsdifferentiering og dermed støtte de enkelte elever, ved at have den "ekstra" voksne, i form af en undervisningsassistent i klassen.

Empirisk har det, i forhold til væsentlige mål for forsøget, kunnet påvises at brugen af undervisningsassistenter har medført at:

- lærerne melder om færre afbrydelser og dermed mere tid til undervisning, og større tilfredshed
- at eleverne giver udtryk for bedre trivsel, herunder bl.a. mindre mobning og dermed bedre inklusion

Som en lærer udtrykker sig om det at have skoleassistenter: *"Intet negativt, vi vil gerne have undervisningsassistenter igen"*

Bilag 1 – trivselsundersøgelse elever

Resultatudtrækket er foretaget 9. juni 2011

Følgende emner indgår i resultatvisningen:

Generel tilfredshed, Mobning, Timerne og undervisningen, Helbred og velbefindende

Følgende institutioner indgår i resultatvisningen:

Holmeågerskolen, Krogårdskolen, Lundegårdskolen, Tune Skole

Periode:

Resultatet baserer sig på besvarelser, afgivet i perioden:
September 2010 til december 2010

Følgende årgange indgår i resultatvisningen:

2. klasse, 3. klasse, 4. klasse, Andet

Hvordan er resultatrapporten bygget op?

Denne rapport viser resultatet af institutionernes undersøgelser med de filtreringer, I har valgt.

Rapporten giver jer en oversigt over resultaterne på flere måder:

- Simple tabeller viser, hvor mange elever (antal og omregnet i procent), der har sat kryds ved de enkelte svarmuligheder ved hvert spørgsmål
- Et søjlediagram viser et pointtal for hvert emne (fx "mobning" og "sikkerhed") i undersøgelserne. Pointtallet viser, hvordan institutionerne klarer sig på en skala fra 0 til 10, hvor 10 er bedst. (Læs mere om point: <http://www.termometeret.dk/vejledning/qs/pointfra0til10>)
- Et søjlediagram med landsgennemsnittet over samme pointtal
- Et søjlediagram viser et pointtal for institutionernes bonusresultater – dvs. for de "ekstra" emneområder, der kan beregnes ud fra elevernes svar på forskellige spørgsmål på tværs af de Termometer-emner, som institutionerne har valgt at tage med i deres undersøgelser. (Læs mere om bonusresultater: <http://www.termometeret.dk/vejledning/qs/visbonusresultater>)
- Et søjlediagram med landsgennemsnittet over samme pointtal for bonusresultater

1. Simple tabeller

Her ser I hvor mange elever (antal og omregnet i procent), der har sat kryds ved de enkelte svarmuligheder ved hvert spørgsmål.

		 Pige	 Dreng	Besvarelser i alt
1	Er du:	198 / 46,8%	225 / 53,2%	423

Generel tilfredshed

		 Ja	 Nogle gange	 Nej, ikke rigtigt	Besvarelser i alt
2	Er du glad for at gå i skole?	281 / 66,4%	133 / 31,4%	9 / 2,1%	423

		 Godt	 Nogenlunde	 Ikke så godt	Besvarelser i alt
3	Hvordan har du det med dine lærere?	348 / 82,3%	70 / 16,5%	5 / 1,2%	423

		 Ja	 Nogenlunde	 Nej, ikke rigtig	Besvarelser i alt
4	Er du glad for den klasse, du går i?	338 / 79,9%	76 / 18%	9 / 2,1%	423

		 Godt	 Nogenlunde	 Ikke så godt	Besvarelser i alt
5	Hvordan har du det med dine klassekammerater?	317 / 74,9%	100 / 23,6%	6 / 1,4%	423

		 Ja, de fleste	 Nogle stykker	 Nej, ikke rigtig	Besvarelser i alt
6	Kan du godt lide dine klassekammerater?	332 / 78,5%	89 / 21%	2 / 0,5%	423

		 Ja, tit	 Ja, nogle gange	 Nej, ikke ret tit	Besvarelser i alt
7	Leger du hjemme hos nogen fra klassen?	185 / 43,7%	192 / 45,4%	46 / 10,9%	423
8	Er der nogen fra klassen, der kommer og leger hjemme hos dig?	192 / 45,4%	179 / 42,3%	52 / 12,3%	423

Mobning

		 Nej, aldrig	 Ja, nogle gange	 Ja, tit	Besvarelser i alt
9	Er der nogen i din klasse, der driller dig, så du bliver ked af det?	219 / 51,8%	184 / 43,5%	20 / 4,7%	423
10	Er der nogen fra en anden klasse, der driller dig, så du bliver ked af det?	296 / 70%	107 / 25,3%	20 / 4,7%	423

		 Nej, aldrig	 Ja, nogle gange	 Ja, tit	 Ved ikke	Besvarelser i alt
11	Tror du, at du selv har været med til at drille nogen, så de er blevet kede af det?	148 / 35%	95 / 22,5%	5 / 1,2%	175 / 41,4%	423

		 Ja	 Nej	 Ved ikke	Besvarelser i alt
12	Har I snakket om mobning og drilleri i jeres klasse?	354 / 83,7%	21 / 5%	48 / 11,3%	423
13	Hjælper jeres klasselærer, hvis der er nogen i klassen, der har problemer?	387 / 91,5%	3 / 0,7%	33 / 7,8%	423

		 Nej, aldrig	 Ja, nogle gange	 Ja, tit	Besvarelser i alt
14	Har du prøvet at blive drillet af en lærer på skolen, så du er blevet ked af det?	399 / 94,3%	22 / 5,2%	2 / 0,5%	423

Timerne og undervisningen

		 Godt	 Nogenlunde	 Ikke så godt	 Ved ikke	Besvarelser i alt
15	Hvordan synes du selv, at du klarer dig i skolen?	287 / 67,8%	95 / 22,5%	8 / 1,9%	33 / 7,8%	423

		 Nej, aldrig	 Ja, nogle gange	 Ja, tit	Besvarelser i alt
16	Keder du dig i timerne?	114 / 27%	274 / 64,8%	35 / 8,3%	423
17	Synes du, at det, du skal lave i timerne, er for svært?	155 / 36,6%	253 / 59,8%	15 / 3,5%	423
18	Synes du, at det, du skal lave i timerne, er for let?	101 / 23,9%	287 / 67,8%	35 / 8,3%	423

		 Ja, tit	 Nogle gange	 Nej, ikke ret tit	Besvarelser i alt
19	Fortæller dine lærere dig, at det, du laver i timerne, er godt?	167 / 39,5%	228 / 53,9%	28 / 6,6%	423
20	Må du være med til at bestemme, hvad I skal arbejde med i timerne?	21 / 5%	138 / 32,6%	264 / 62,4%	423

		 Ja, meget	 Nogle gange	 Nej, ikke ret meget	Besvarelser i alt
21	Synes du, at du lærer noget i skolen?	323 / 76,4%	91 / 21,5%	9 / 2,1%	423

Helbred og velbefindende

Har du tit...	 Nej, aldrig eller næsten aldrig	 Ja, nogle gange	 Ja, tit	 Ved ikke	Besvarelser i alt
22 - ondt i hovedet?	221 / 52,2%	158 / 37,4%	20 / 4,7%	24 / 5,7%	423
23 - ondt i maven?	223 / 52,7%	143 / 33,8%	29 / 6,9%	28 / 6,6%	423
24 - feber?	317 / 74,9%	71 / 16,8%	7 / 1,7%	28 / 6,6%	423
25 - problemer med astma eller allergi?	337 / 79,7%	36 / 8,5%	17 / 4%	33 / 7,8%	423
26 - problemer med eksem eller udslæt?	335 / 79,2%	43 / 10,2%	9 / 2,1%	36 / 8,5%	423
27 - ondt i nakke, ryg eller skuldre?	217 / 51,3%	153 / 36,2%	34 / 8%	19 / 4,5%	423
28 - ondt andre steder i kroppen?	235 / 55,6%	128 / 30,3%	20 / 4,7%	40 / 9,5%	423

Er du tit...	 Nej	 Ja	Besvarelser i alt
29 - trist eller ked af det?	373 / 88,2%	50 / 11,8%	423
30 - træt og uoplagt?	346 / 81,8%	77 / 18,2%	423

Er du tit...	 Ja	 Nej	Besvarelser i alt
31 - i rigtig godt humør?	383 / 91,2%	37 / 8,8%	420
32 - glad og godt tilpas?	378 / 90%	42 / 10%	420

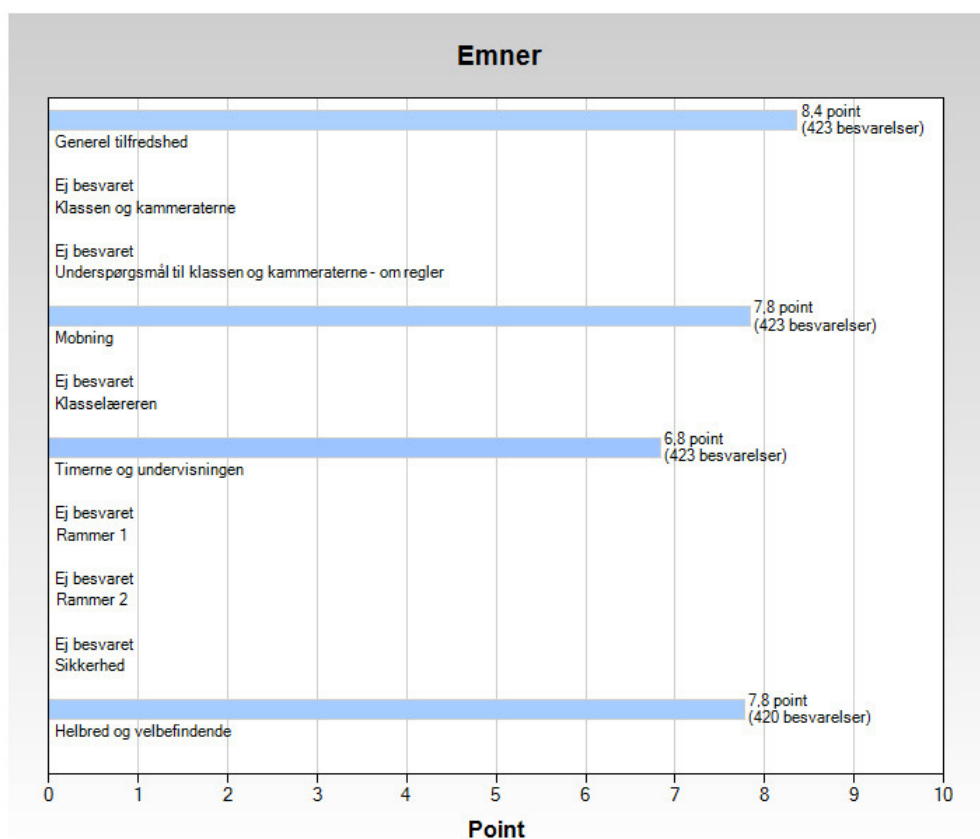
2. Søjlediagram over pointtal for hvert emne

Her ser I et søjlediagram over pointtal for hvert emne (fx "mobning" og "sikkerhed") i institutionernes undersøgelser. Pointtallet viser, hvordan institutionerne klarer sig på en skala fra 0 til 10, hvor 10 er bedst. (Se beregningsgrundlaget for point: <http://www.termometeret.dk/vejledning/beregningsgrundlag>)

Søjlediagrammet viser også særskilte pointtal for "underspørgsmål". Underspørgsmål er spørgsmål, der er udløst af bestemte svar på andre spørgsmål. Et bekræftende svar på spørgsmålet: "Har du inden for de sidste 2 måneder set en eller flere elever på skolen blive udsat for noget, som du mener, er mobning?" udløser således følgende underspørgsmål: "Har du selv eller sammen med andre gjort noget for at stoppe mobningen?"

Grunden til, at underspørgsmålene ikke blot regnes med i pointtallet for de emner, de reelt tilhører, er, at det ikke er alle elever, der besvarer underspørgsmålene. Beregningsgrundlaget for de to typer spørgsmål er altså forskelligt, og elevernes besvarelser kan derfor ikke "blandes sammen" under ét pointtal. I den elektroniske vejledning til Termometeret linkes der til en liste over, hvilke spørgsmål, der - afhængigt af elevernes svar - kan udløse underspørgsmål:

- [SFO](http://www.termometeret.dk/vejledning/gs/underspoergsmaal1) (<http://www.termometeret.dk/vejledning/gs/underspoergsmaal1>)
- [Indskoling](http://www.termometeret.dk/vejledning/gs/underspoergsmaal2) (<http://www.termometeret.dk/vejledning/gs/underspoergsmaal2>)
- [Øvrige klassetrin](http://www.termometeret.dk/vejledning/gs/underspoergsmaal3) (<http://www.termometeret.dk/vejledning/gs/underspoergsmaal3>)

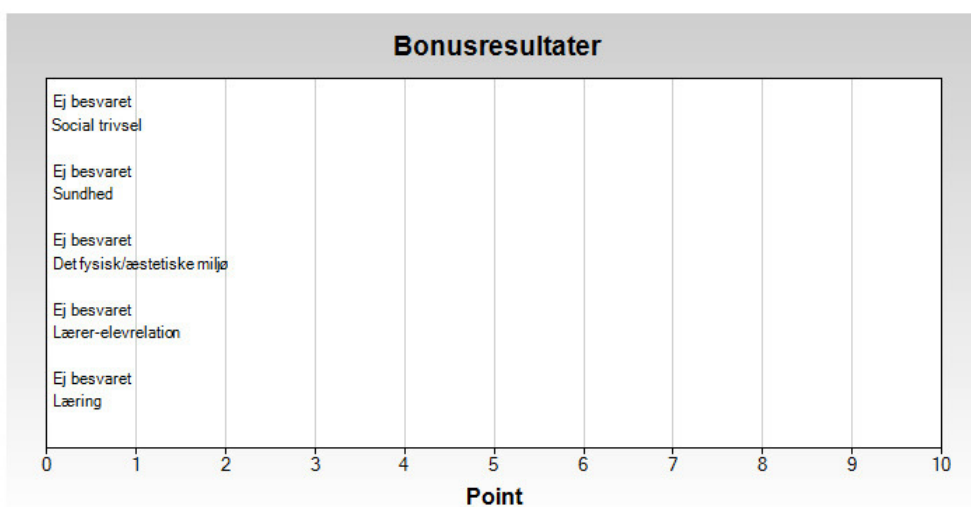

Emner	Point	Antal besvarelser
Generel tilfredshed	8,4	423
Klassen og kammeraterne	Ej besvaret	
Underspørgsmål til klassen og kammeraterne - om regler	Ej besvaret	
Mobning	7,8	423
Klasselæreren	Ej besvaret	
Timerne og undervisningen	6,8	423
Rammer 1	Ej besvaret	
Rammer 2	Ej besvaret	
Sikkerhed	Ej besvaret	
Helbred og velbefindende	7,8	420

3. Søjlediagram over pointtal for bonusresultater

Dette søjlediagram viser et pointtal for institutionernes bonusresultater – dvs. for de "ekstra" emneområder, der kan beregnes ud fra elevernes svar på forskellige spørgsmål på tværs af de Termometer-emner, institutionerne har valgt at tage med i deres undersøgelser.

(Læs mere om bonusresultater: <http://www.termometeret.dk/veiledning/qs/visbonusresultater>)

Emner	Point	Antal besvarelser
Social trivsel	Ej besvaret	
Sundhed	Ej besvaret	
Det fysisk/æstetiske miljø	Ej besvaret	
Lærer-elevrelation	Ej besvaret	
Læring	Ej besvaret	

Resultatudtrækket er foretaget 27. juni 2011

Følgende emner indgår i resultatvisningen:

Generel tilfredshed, Mobning, Timerne og undervisningen, Helbred og velbefindende

Følgende institutioner indgår i resultatvisningen:

Holmeagerskolen, Krogårdskolen, Lundegårdskolen, Tune Skole

Periode:

Resultatet baserer sig på besvarelser, afgivet i perioden:

April 2011 til juni 2011

Følgende årgange indgår i resultatvisningen:

2. klasse, 3. klasse, 4. klasse, Andet

Hvordan er resultatrapporten bygget op?

Denne rapport viser resultatet af institutionernes undersøgelser med de filtreringer, I har valgt.

Rapporten giver jer en oversigt over resultaterne på flere måder:

- Simple tabeller viser, hvor mange elever (antal og omregnet i procent), der har sat kryds ved de enkelte svarmuligheder ved hvert spørgsmål
- Et søjlediagram viser et pointtal for hvert emne (fx "mobning" og "sikkerhed") i undersøgelserne. Pointtallet viser, hvordan institutionerne klarer sig på en skala fra 0 til 10, hvor 10 er bedst. (Læs mere om point: <http://www.termometeret.dk/vejledning/qs/pointfra0til10>)
- Et søjlediagram med landsgennemsnittet over samme pointtal
- Et søjlediagram viser et pointtal for institutionernes bonusresultater – dvs. for de "ekstra" emneområder, der kan beregnes ud fra elevernes svar på forskellige spørgsmål på tværs af de Termometer-emner, som institutionerne har valgt at tage med i deres undersøgelser. (Læs mere om bonusresultater: <http://www.termometeret.dk/vejledning/qs/visbonusresultater>)
- Et søjlediagram med landsgennemsnittet over samme pointtal for bonusresultater

1. Simple tabeller

Her ser I hvor mange elever (antal og omregnet i procent), der har sat kryds ved de enkelte svarmuligheder ved hvert spørgsmål.

		 Pige	 Dreng	Besvarelser i alt
1	Er du:	185 / 44,3%	233 / 55,7%	418

Generel tilfredshed

		 Ja	 Nogle gange	 Nej, ikke rigtig	Besvarelser i alt
2	Er du glad for at gå i skole?	296 / 70,8%	114 / 27,3%	8 / 1,9%	418

		 Godt	 Nogenlunde	 Ikke så godt	Besvarelser i alt
3	Hvordan har du det med dine lærere?	337 / 80,6%	78 / 18,7%	3 / 0,7%	418

		 Ja	 Nogenlunde	 Nej, ikke rigtig	Besvarelser i alt
4	Er du glad for den klasse, du går i?	362 / 86,6%	53 / 12,7%	3 / 0,7%	418

		 Godt	 Nogenlunde	 Ikke så godt	Besvarelser i alt
5	Hvordan har du det med dine klassekammerater?	335 / 80,1%	79 / 18,9%	4 / 1%	418

		 Ja, de fleste	 Nogle stykker	 Nej, ikke rigtig	Besvarelser i alt
6	Kan du godt lide dine klassekammerater?	359 / 85,9%	58 / 13,9%	1 / 0,2%	418

		 Ja, tit	 Ja, nogle gange	 Nej, ikke ret tit	Besvarelser i alt
7	Leger du hjemme hos nogen fra klassen?	182 / 43,5%	204 / 48,8%	32 / 7,7%	418
8	Er der nogen fra klassen, der kommer og leger hjemme hos dig?	168 / 40,2%	202 / 48,3%	48 / 11,5%	418

Mobning

		 Nej, aldrig	 Ja, nogle gange	 Ja, tit	Besvarelser i alt
9	Er der nogen i din klasse, der driller dig, så du bliver ked af det?	282 / 67,5%	130 / 31,1%	6 / 1,4%	418
10	Er der nogen fra en anden klasse, der driller dig, så du bliver ked af det?	329 / 78,7%	81 / 19,4%	8 / 1,9%	418

		 Nej, aldrig	 Ja, nogle gange	 Ja, tit	 Ved ikke	Besvarelser i alt
11	Tror du, at du selv har været med til at drille nogen, så de er blevet kede af det?	135 / 32,3%	102 / 24,4%	1 / 0,2%	180 / 43,1%	418

		 Ja	 Nej	 Ved ikke	Besvarelser i alt
12	Har I snakket om mobning og drilleri i jeres klasse?	363 / 86,8%	18 / 4,3%	37 / 8,9%	418
13	Hjælper jeres klasselærer, hvis der er nogen i klassen, der har problemer?	377 / 90,2%	12 / 2,9%	29 / 6,9%	418

		 Nej, aldrig	 Ja, nogle gange	 Ja, tit	Besvarelser i alt
14	Har du prøvet at blive drillet af en lærer på skolen, så du er blevet ked af det?	383 / 91,6%	32 / 7,7%	3 / 0,7%	418

Timerne og undervisningen

		 Godt	 Nogenlunde	 Ikke så godt	 Ved ikke	Besvarelser i alt
15	Hvordan synes du selv, at du klarer dig i skolen?	295 / 70,6%	87 / 20,8%	12 / 2,9%	24 / 5,7%	418

		 Nej, aldrig	 Ja, nogle gange	 Ja, tit	Besvarelser i alt
16	Keder du dig i timerne?	102 / 24,4%	289 / 69,1%	27 / 6,5%	418
17	Synes du, at det, du skal lave i timerne, er for svært?	164 / 39,2%	241 / 57,7%	13 / 3,1%	418
18	Synes du, at det, du skal lave i timerne, er for let?	99 / 23,7%	296 / 70,8%	23 / 5,5%	418

		 Ja, tit	 Nogle gange	 Nej, ikke ret tit	Besvarelser i alt
19	Fortæller dine lærere dig, at det, du laver i timerne, er godt?	170 / 40,7%	217 / 51,9%	31 / 7,4%	418
20	Må du være med til at bestemme, hvad I skal arbejde med i timerne?	15 / 3,6%	176 / 42,1%	227 / 54,3%	418

		 Ja, meget	 Nogle gange	 Nej, ikke ret meget	Besvarelser i alt
21	Synes du, at du lærer noget i skolen?	320 / 76,6%	90 / 21,5%	8 / 1,9%	418

Helbred og velbefindende

Har du tit...	 Nej, aldrig eller næsten aldrig	 Ja, nogle gange	 Ja, tit	 Ved ikke	Besvarelser i alt
22 - ondt i hovedet?	236 / 56,5%	136 / 32,5%	24 / 5,7%	22 / 5,3%	418
23 - ondt i maven?	237 / 56,7%	133 / 31,8%	23 / 5,5%	25 / 6%	418
24 - feber?	322 / 77%	62 / 14,8%	2 / 0,5%	32 / 7,7%	418
25 - problemer med astma eller allergi?	324 / 77,5%	38 / 9,1%	19 / 4,5%	37 / 8,9%	418
26 - problemer med eksem eller udslæt?	330 / 78,9%	33 / 7,9%	16 / 3,8%	39 / 9,3%	418
27 - ondt i nakke, ryg eller skuldre?	198 / 47,4%	153 / 36,6%	44 / 10,5%	23 / 5,5%	418
28 - ondt andre steder i kroppen?	219 / 52,4%	126 / 30,1%	24 / 5,7%	49 / 11,7%	418

Er du tit...	 Nej	 Ja	Besvarelser i alt
29 - trist eller ked af det?	380 / 90,9%	38 / 9,1%	418
30 - træt og uoplagt?	351 / 84%	67 / 16%	418

Er du tit...	 Ja	 Nej	Besvarelser i alt
31 - i rigtig godt humør?	389 / 93,1%	29 / 6,9%	418
32 - glad og godt tilpas?	394 / 94,3%	24 / 5,7%	418

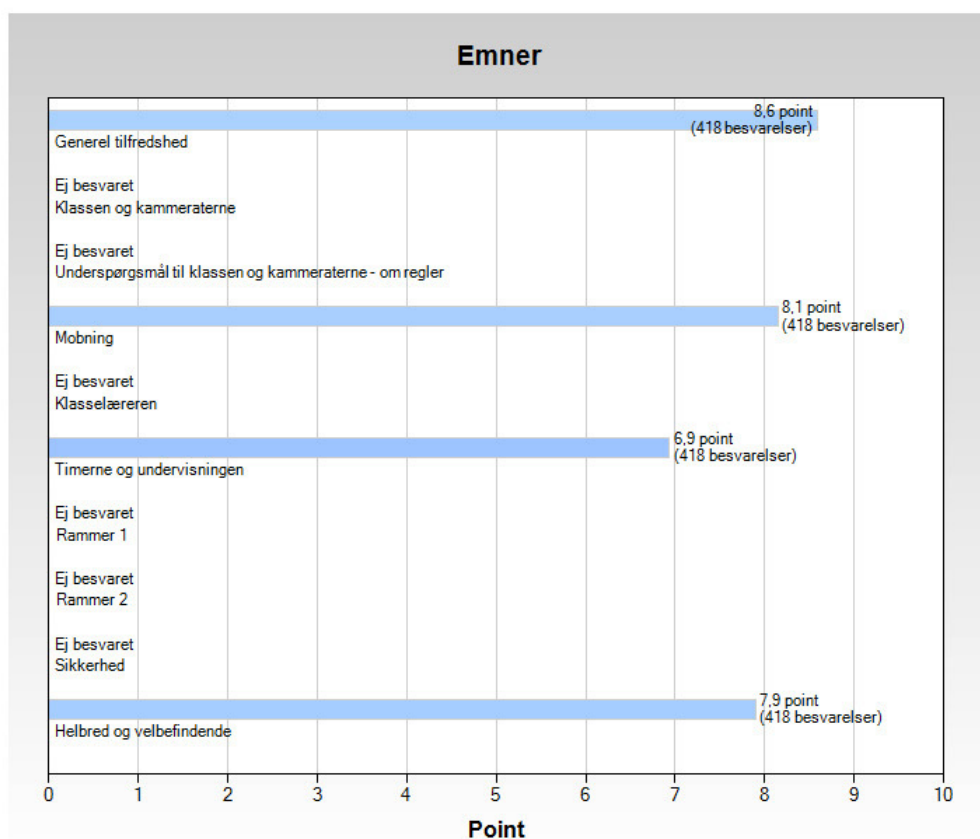
2. Søjlediagram over pointtal for hvert emne

Her ser I et søjlediagram over pointtal for hvert emne (fx "mobning" og "sikkerhed") i institutionernes undersøgelser. Pointtallet viser, hvordan institutionerne klarer sig på en skala fra 0 til 10, hvor 10 er bedst. (Se beregningsgrundlaget for point: <http://www.termometeret.dk/vejledning/beregningsgrundlag>)

Søjlediagrammet viser også særskilte pointtal for "underspørgsmål". Underspørgsmål er spørgsmål, der er udløst af bestemte svar på andre spørgsmål. Et bekræftende svar på spørgsmålet: "Har du inden for de sidste 2 måneder set en eller flere elever på skolen blive udsat for noget, som du mener, er mobning?" udløser således følgende underspørgsmål: "Har du selv eller sammen med andre gjort noget for at stoppe mobningen?"

Grunden til, at underspørgsmålene ikke blot regnes med i pointtallet for de emner, de reelt tilhører, er, at det ikke er alle elever, der besvarer underspørgsmålene. Beregningsgrundlaget for de to typer spørgsmål er altså forskelligt, og elevernes besvarelser kan derfor ikke "blandes sammen" under ét pointtal. I den elektroniske vejledning til Termometeret linkes der til en liste over, hvilke spørgsmål, der - afhængigt af elevernes svar - kan udløse underspørgsmål:

- [SFO](http://www.termometeret.dk/vejledning/gs/underspoergsmaal1) (<http://www.termometeret.dk/vejledning/gs/underspoergsmaal1>)
- [Indskoling](http://www.termometeret.dk/vejledning/gs/underspoergsmaal2) (<http://www.termometeret.dk/vejledning/gs/underspoergsmaal2>)
- [Øvrige klassetrin](http://www.termometeret.dk/vejledning/gs/underspoergsmaal3) (<http://www.termometeret.dk/vejledning/gs/underspoergsmaal3>)

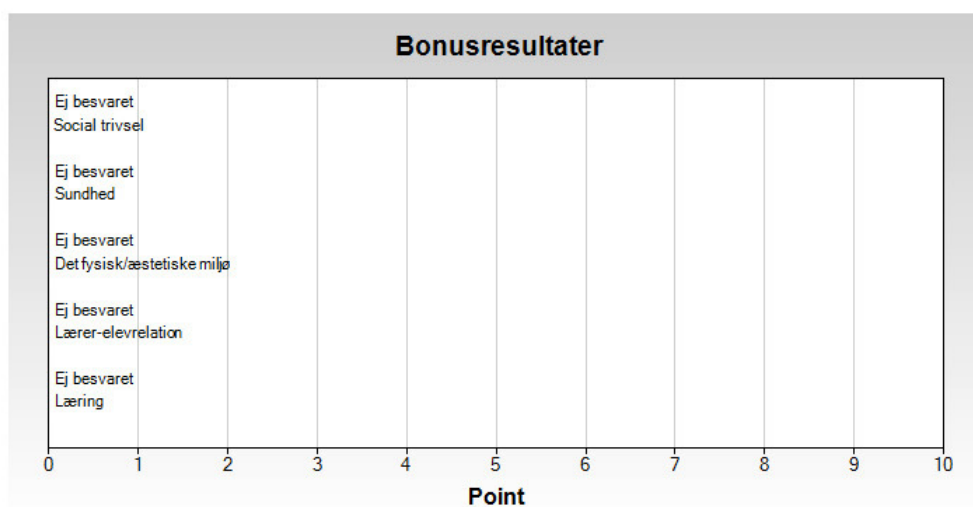

Emner	Point	Antal besvarelser
Generel tilfredshed	8,6	418
Klassen og kammeraterne	Ej besvaret	
Underspørgsmål til klassen og kammeraterne - om regler	Ej besvaret	
Mobning	8,1	418
Klasselæreren	Ej besvaret	
Timerne og undervisningen	6,9	418
Rammer 1	Ej besvaret	
Rammer 2	Ej besvaret	
Sikkerhed	Ej besvaret	
Helbred og velbefindende	7,9	418

3. Søjlediagram over pointtal for bonusresultater

Dette søjlediagram viser et pointtal for institutionernes bonusresultater – dvs. for de "ekstra" emneområder, der kan beregnes ud fra elevernes svar på forskellige spørgsmål på tværs af de Termometer-emner, institutionerne har valgt at tage med i deres undersøgelser.

(Læs mere om bonusresultater: <http://www.termometeret.dk/veiledning/qs/visbonusresultater>)

Emner	Point	Antal besvarelser
Social trivsel	Ej besvaret	
Sundhed	Ej besvaret	
Det fysisk/æstetiske miljø	Ej besvaret	
Lærer-elevrelation	Ej besvaret	
Læring	Ej besvaret	

Bilag 2 – læsning

For at undersøge om elever i klasser med undervisningsassistenter er kommet længere i deres læseudvikling end elever i klasser uden undervisningsassistenter, har Center for Skoler sammenholdt resultaterne fra gruppelæseprøverne 2009-10 med resultaterne fra gruppelæseprøverne 2010-11.

I marts-april måned testes 1. - 2. klasse med ordstillelæsningsprøver, henholdsvis OS64 og OS120 og 3. - 4. klasse med sætningslæseprøver, henholdsvis SL60 og SL40. Det er forskellige områder af læsning, enkeltordslæsning og sætningslæsning, de to prøvetyper tester, og de er derfor ikke indbyrdes sammenlignelige. De to prøver af samme type er heller ikke direkte sammenlignelige, da sværhedsgraden stiger med klassetrinnet. I januar-februar måned testes 5. klasserne med tekstlæsningsprøven LÆS5, som tester et helt tredje område inden for læsning, nemlig tekstlæsning. Med andre ord, så kan det være svært at sammenligne elevernes udvikling på baggrund af læseprøverne. Af Bilag 1 fremgår det, at nogle klasser med undervisningsassistenter har fremgang, mens andre har tilbagegang i læseresultaterne, og det samme gør sig gældende i klasser uden undervisningsassistenter. Resultaterne er således ikke entydige, og frem- eller tilbagegangen i de respektive klassers læseudvikling ser derfor ikke umiddelbart ud til at afhænge af, om der er en undervisningsassistent i klassen. Da kategoriseringen af læseresultaterne for 5. klasse adskiller sig væsentligt fra kategoriseringen af 1.-4. classes resultater, er der ikke foretaget en grafisk opstilling af disse, men heller ikke på dette klassetrin er resultaterne entydige.

I Greve Kommune inddeler vi resultaterne af de ovennævnte læseprøver i tre kategorier: hurtig og sikker, langsom og sikker og usikker. Det er brede kategorier, så eleverne kan sagtens være kommet videre eller være gået i stå i deres læseudvikling uden at skifte kategori. Derfor har den kommunale læsekonsulent foretaget en særligt tilrettelagt individuel testning af udvalgte elever både fra klasser med og uden undervisningsassistenter. Den mere fintmaskede testning har til hensigt at afdække elevernes afkodningsfærdigheder fx i forhold nonord, konsonantklynger og betingede udtaler. Eleverne er blevet testet både i september og i maj, for at se om de er kommet videre i deres læseudvikling. Alle de udvalgte elever har udviklet sig, men fremgangen ser ikke ud til at være afhængig af, om der har været en undervisningsassistent i klassen. (Se Bilag 2)

Gruppelæseprøverne er ikke entydige og den mere fintmaskede individuelle testning af udvalgte elever viser fremgang for alle elever, så vi kan ikke på baggrund af de kvantitative data påvise, at tilstedeværelsen af undervisningsassistenter medfører større fremgang i elevernes læseudvikling.

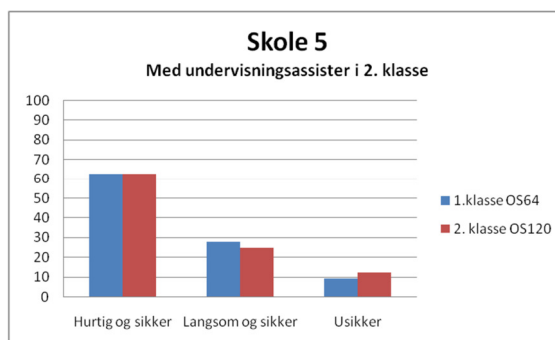
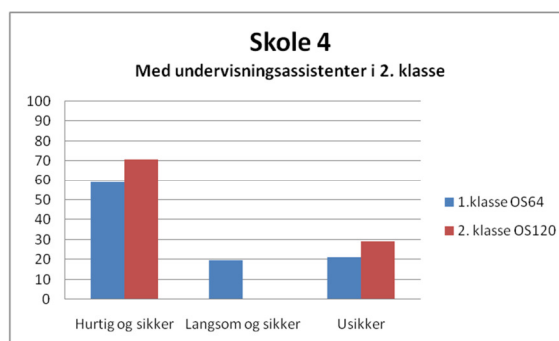
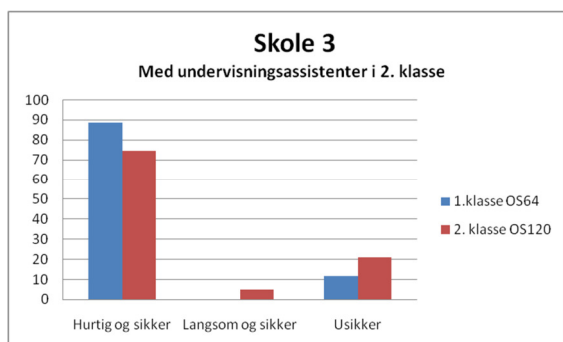
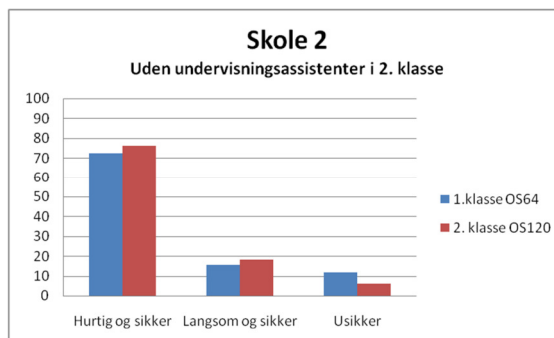
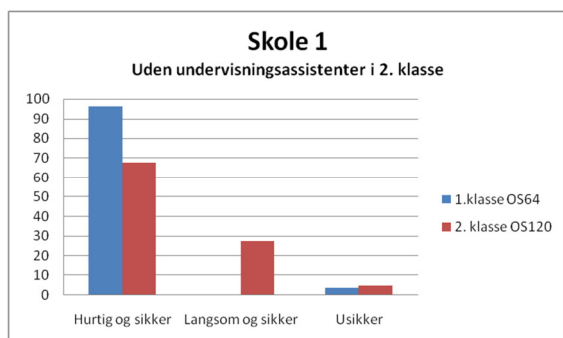
I de kvalitative data, som findes i *sammenskrivning af erfaringsudvekslingmøde med lærere og assistenter*, giver lærerne udtryk for, at de oplever, at det at have en undervisningsassistent i klassen giver mere tid til reel undervisning og større mulighed for at lave en mere differentieret indsats.

Selvom lærerne oplever, at en undervisningsassistent i klassen giver større mulighed for undervisningsdifferentiering, så afspejler det sig ikke entydigt i læseresultaterne.

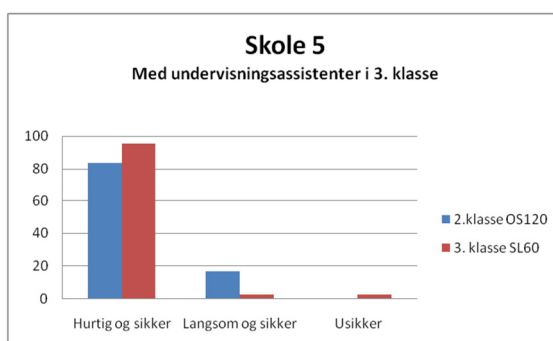
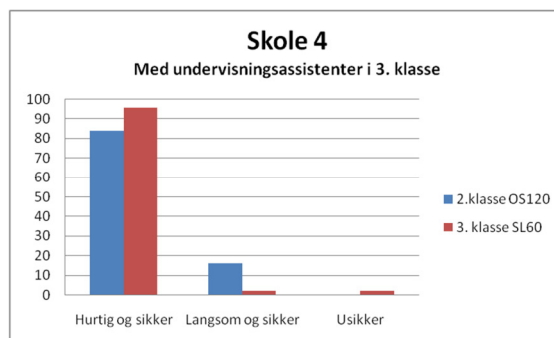
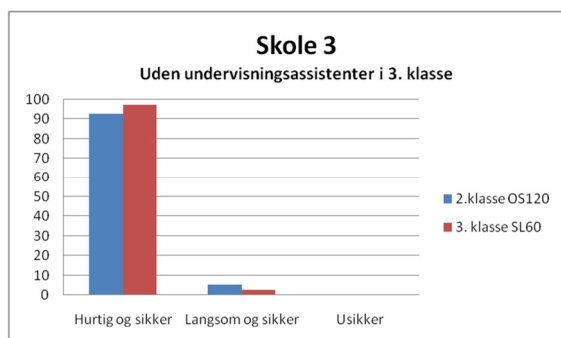
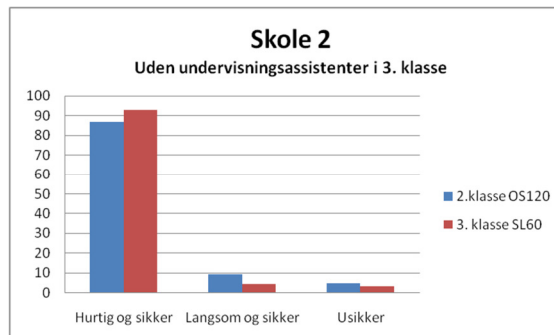
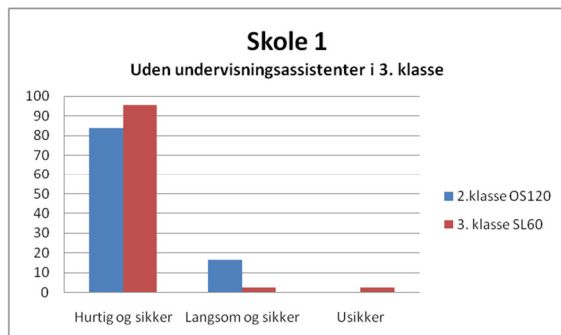
Sammenholdt med at alle elever, der har været testet mere fintmasket af læsekonsulenten, har haft fremgang i deres læseudvikling, så vurderer vi, at succesen afhænger af en løbende intern evaluering, der helt præcist afdækker, hvor langt den enkelte elev er kommet i sin læseudvikling. Derfor anbefaler Center for Skoler generelt en operationalisering af læseudviklingsskemaet, LUS, som er det redskab, der bruges i kommunen til løbende at evaluere elevernes læsning. Denne evaluering bør fremgå af elevplanerne og fremlægges for den kommunale læsekonsulent mindst en gang årligt.

Elevernes læseudvikling fra 09/10 til 10/11 på baggrund af gruppelæseprøverne

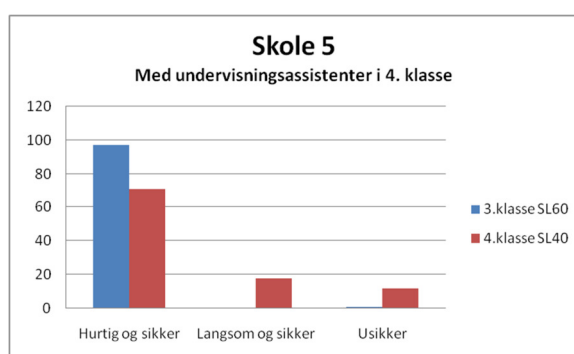
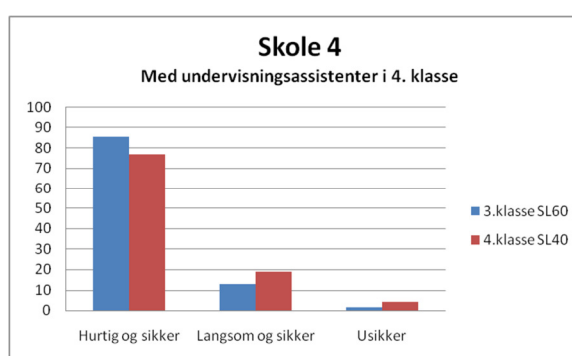
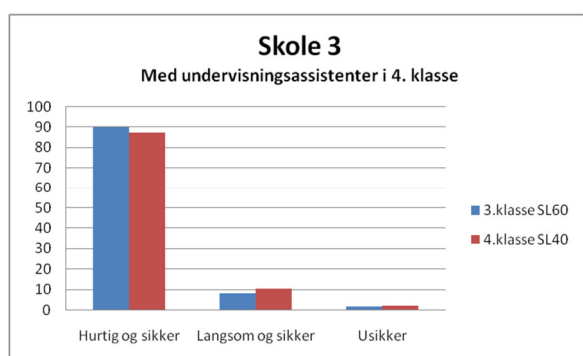
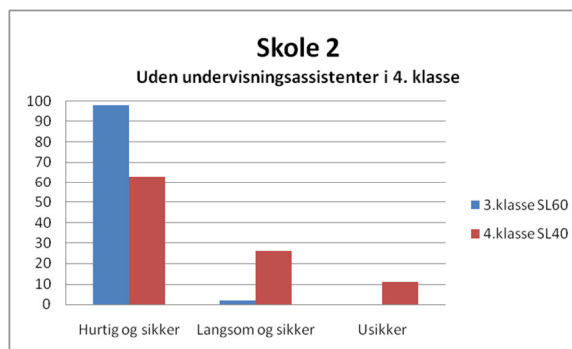
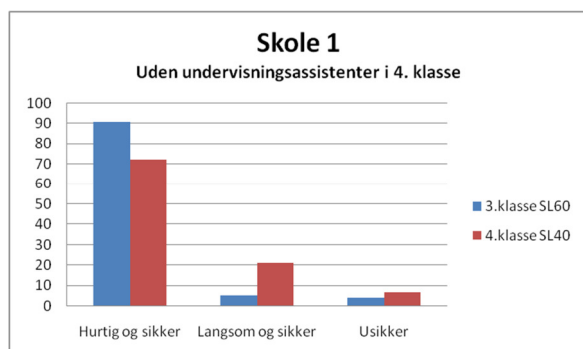
2. klasse

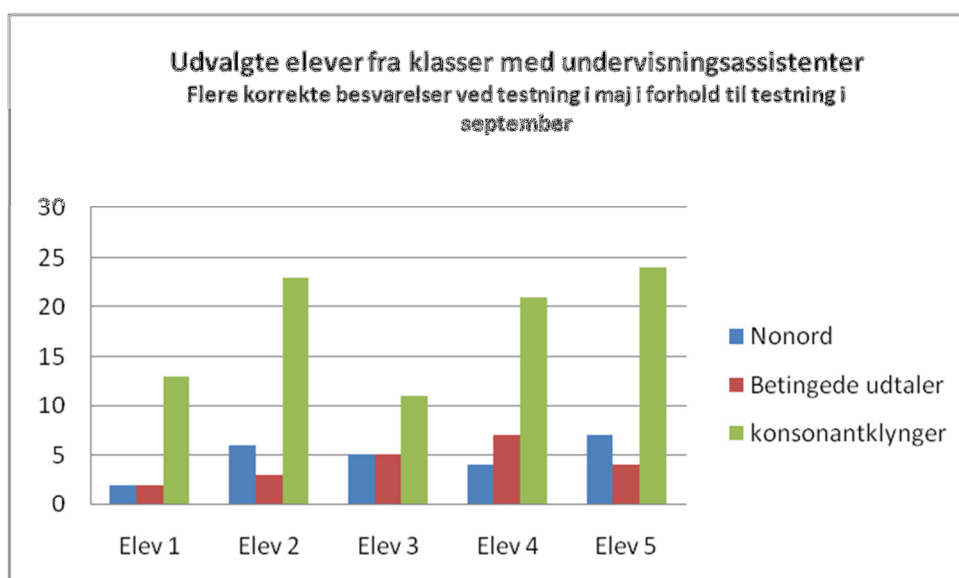
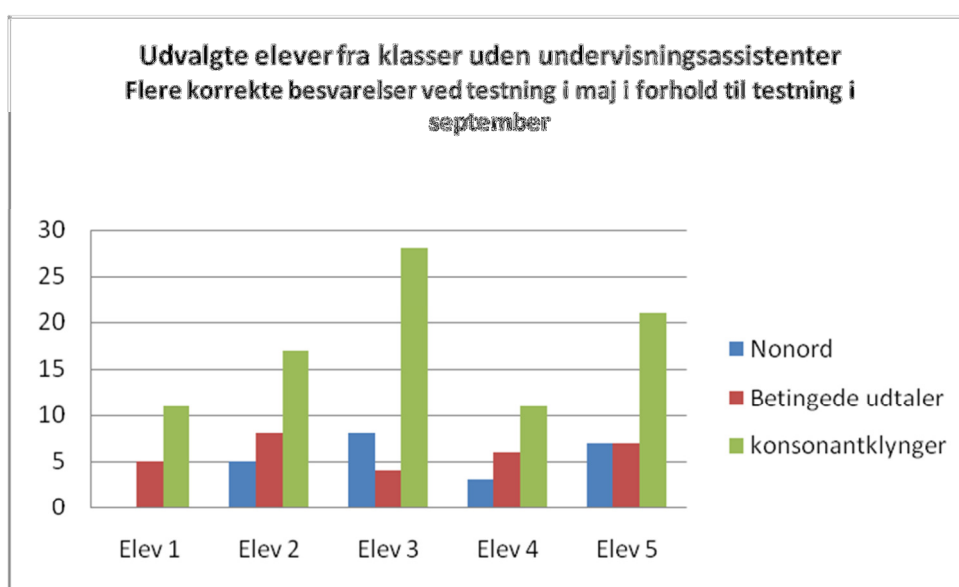
3. klasse

4. klasse

Udvalgte elevers læseudvikling fra september 2010 til maj 2011 på baggrund af en individuel testning af følgende afkodningsfærdigheder: Nonord, betingede udtaler og konsonantklynger

Bilag 3 – matematik

Prøver i matematik

Eleverne er testet i MAT – prøver fra Dansk Psykologisk forlag, og er diagnosticerende prøver til matematik i 1. – 9. klasse.

MAT - prøverne er lærebogsuafhængige og er opbygget, så elevernes færdigheder afprøves i forhold til trinmålene i *Fælles mål* og tester, om eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder inden for hovedområderne tal og algebra, geometri og matematik i anvendelse.

Materialet anbefaler to prøvetidspunkter – forår og efterår.

I april/maj prøves eleverne i årets pensum, hvor afprøvningen giver mulighed for at se, om alle stofområder er sikkert indlært, eller om der er områder, hvor undervisningen skal justeres.

I august/september prøves sidste års stofområde. Dette giver mulighed for allerede fra skoleårets start at tilrettelægge en undervisning, der tager udgangspunkt i, hvor den enkelte elev befinder sig fagligt.

Brug af MAT – prøven i forbindelse med projektet undervisningsassistenter

I alt deltog 5 skoler, fordelt på 7 2. klasser og 5 3.klasser.

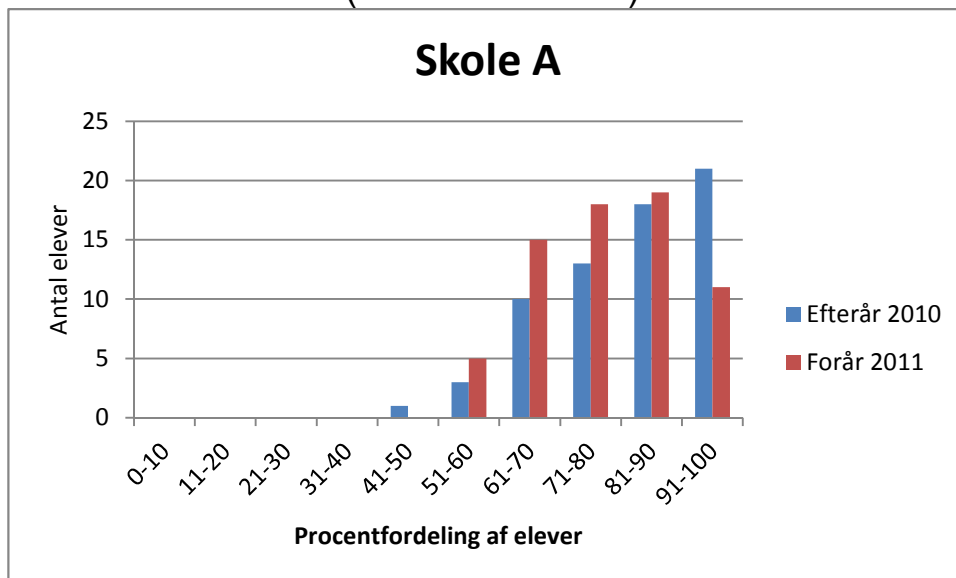
I efteråret blev eleverne i 2. klasse testet med MAT 1 og eleverne i 3. klasse blev testet med MAT 2.

I foråret blev eleverne i 2. klasse testet med MAT 2 og eleverne i 3. klasse blev testet med MAT 3. (For at opnå valide data, bør der foretages en ny prøve i august/september, hvor eleverne bliver testet i den samme prøve, som de har haft i foråret. Det vil give et betydeligt klarere indtryk af, hvilken udvikling eleverne har gennemgået).

Testresultater:

Klassens gennemsnit kan bruges til den overordnede planlægning af undervisningen. Hvis procentsatsen er over 50, er der ingen problemer - klassen er inden for normen. Hvis procentsatsen ligger mellem 30 og 50, bør der afsættes ekstra tid og ressourcer, og er procentsatsen under 30, er der grund til stor bekymring.

Skole A:2. klasse:(66 – 68 elever)

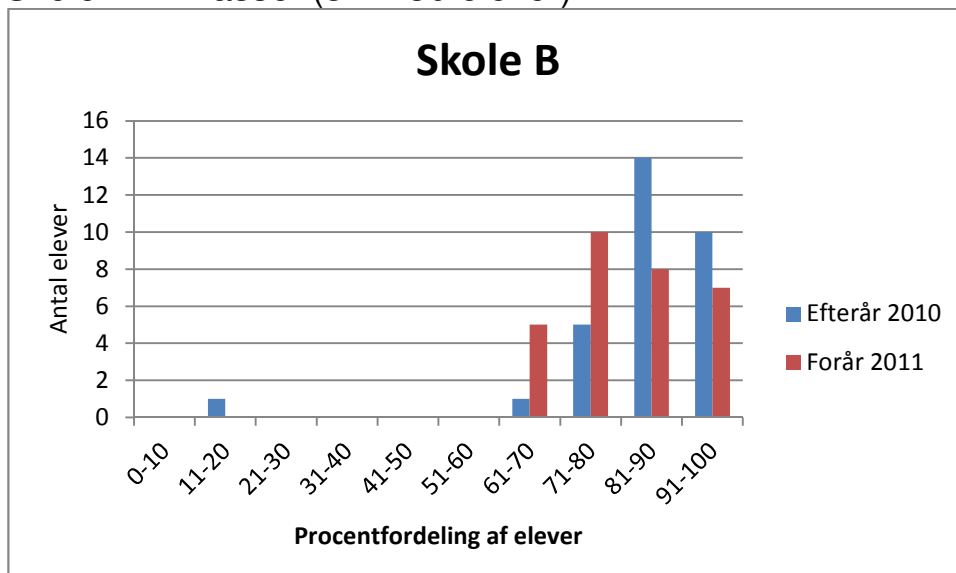
I efteråret: 1 elev under 50 %

I foråret: 0 elever under 50 %

Der er ikke sket en signifikant frem/tilbagegang.

Skolen har et meget flot resultat

Skole B: 2.klasse: (31 – 30 elever)

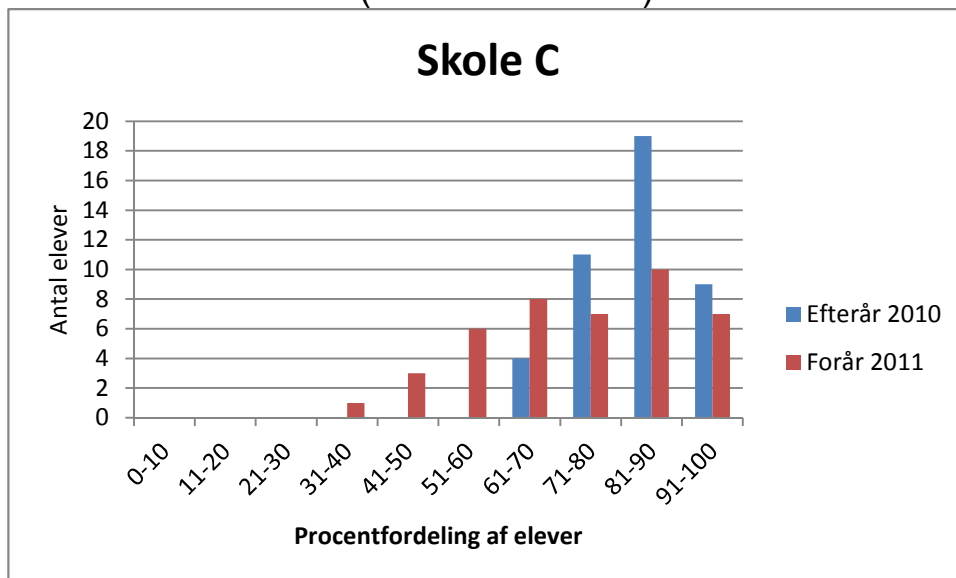
I efteråret: 1 elev under 20 % - resten over 60 %

I foråret : Alle over 60 % (eleven med det dårlige resultat blev ikke testet med MAT2)

Der er ikke sket en signifikant frem/tilbagegang.

Skolen har et meget flot resultat

Skole C: 2. klasse (43 – 42 elever)

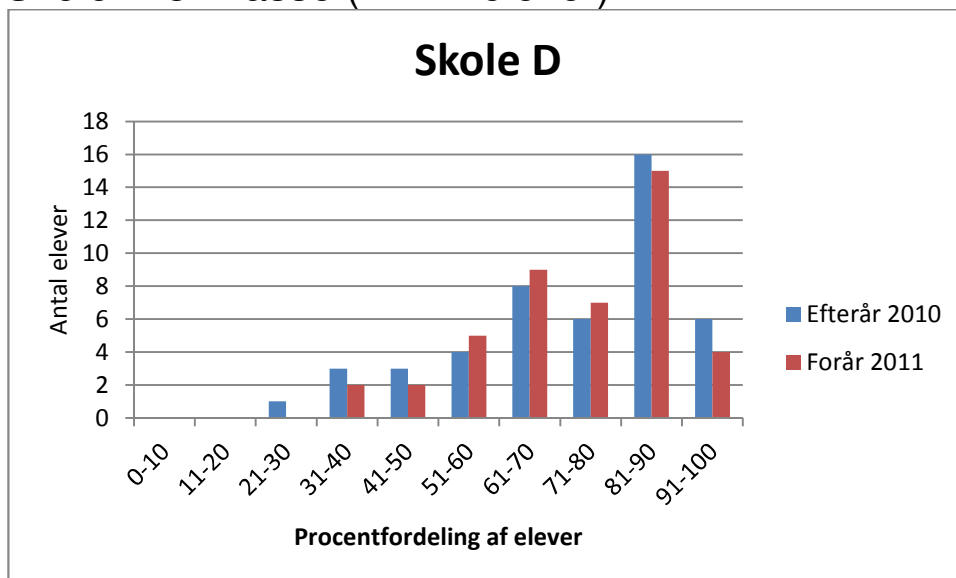

I efteråret: Alle elever over 60 %

I foråret: 4 elever under 50 %

Procentsatsen er gået ned. En ny prøve i efteråret vil være mere valid med hensyn til, om der er sket reel tilbagegang

Skole D: 3. klasse (47-44 elever)

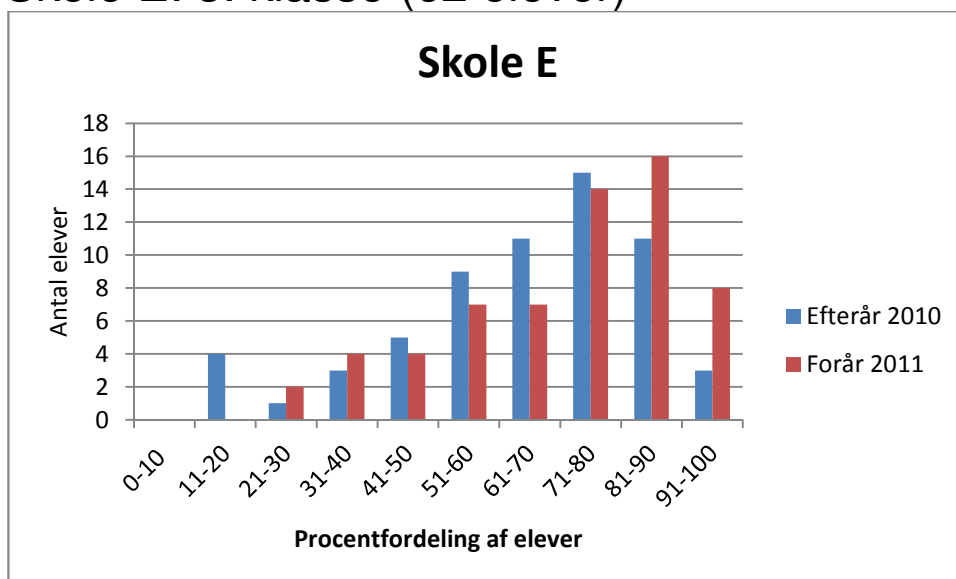
I efteråret: 7 elever under 50 %, hvoraf 1 elev er under 30 %.

I foråret: 4 elever under 50 % - ingen er under 30 %

Der er sket en fremgang.

Skolen har et fint resultat.

Skole E: 3. klasse (62 elever)

I efteråret: 13 elever under 50 %, 5 elever under 30 %

I foråret: 10 elever under 50 %, 2 elever under 30 %

Der er sket en fin fremgang.

Konklusion

Da der ikke i projektet er foretaget en efterfølgende prøvetagning (august/september-prøvetagningen), kan effekten af brug af undervisningsassistenter ikke med sikkerhed udledes af disse resultater. I de kvalitative data, som findes i *sammenskrivning af erfaringsudvekslingmøde med lærere og assistenter*, giver lærerne udtryk for, at de oplever, at det at have en undervisningsassistent i klassen giver mere tid til reel undervisning og større mulighed for at lave en mere differentieret indsats.

Selvom lærerne oplever, at en undervisningsassistent i klassen giver større mulighed for undervisningsdifferentiering, så afspejler det sig dog ikke entydigt i matematikresultaterne. Generelt har lærerne været meget glade for prøverne og brugt dem som et pædagogisk værktøj, da hver prøvetagning giver læreren et meget omfattende rapportmateriale inden for beherskelsen af de ministerielle trinmål.

(En enkelt skole har således allerede besluttet at indføre prøverne i faget matematik).

En generel betragtning på baggrund af matematikprøverne i projektet er, at hvis faget matematik skal styrkes, er det vigtigt, at matematikvejlederen på skolen får den samme centrale rolle som læsevejlederen, dvs. forestå al matematiktestning. Desværre kan der ud fra Kvalitetsrapporten 2009 – 2010 (Datamateriale) ses, at der kun er 0,8 vejleder pr. skole (4 skoler har ingen).

Endvidere fortæller rapporten, at kun 80 % af underviserne i matematik har en faglig uddannelse. Hvis inklusionen skal lykkes, er det vigtigt, at der også kommer faglige specialister på skolerne.

Bilag 4 – besøg på skoler med undervisningsassistenter

Besøg assistent Damager.

- Timen i gang. Kort instruktion fra læreren.
- Assistenten går ud med en lille gruppe af elever, som har behov for særlig støtte.
- Resten af klassens elever arbejder med fælles materiale.
- Fuldstændig arbejdsro i klassen.
- Den lille gruppe arbejder med andet materiale.
- Assistentens tilstedeværelse giver her de fagligt udfordrede elever mulighed for at få en ekstra støtte.
- Assistenten fungerer ved arbejdet med litteraturen som 2. lærer for den lille gruppe.
- Tilbage i klassen er der stadig ro under fælles gennemgang af det læste.
- Der er klar niveauforskel på det, der foregår i klassen, og i den lille gruppe, som assistenten har med ude.
- Klassen i gang med gruppearbejde, mens assistenten færdiggør læsningen med den lille gruppe.
- Eleverne i den lille gruppe giver udtryk for, at det er rart med en ekstra voksen, som kan hjælpe dem.
- Alle elever peger på, at det er et klart plus at have assistenten i undervisningen: Det skaber ro, der er en ekstra til at hjælpe og læreren kan bruge mere tid på at undervise.
- Eleverne oplever mindre ventetid, når de har brug for hjælp.
- Eleverne skelner ikke mellem lærer og assistent, når de henvender sig for hjælp.
- Læser og assistent hjælper eleverne i gruppearbejdet på lige fod.
- Assistenten er opsøgende.
- Assistenten henter papir, mens læreren kan blive i klassen.

Besøg assistent Hedely.

- Dagsorden skrives på tavle af læreren, assistent stille rundt og hjælpe imens.
- Ingen elever forstyrres af den hjælp, som assistenten giver.
- Arbejdsplan udleveret, assistent er ved eleverne, mens læreren gennemgår planen.
- Assistenten hjælper eleverne med at forstå lærerens instruktion. Det betyder, at læreren kan fortsætte, og gennemføre, instruktionen uden unødige pauser.
- En elev vipper på stolen, og er uopmærksom. Assistenten retter elevens opmærksomhed på det, der foregår.
- Assistenten står op hele tiden og er opmærksom.
- Assistenten går naturligt ind i styringen af grupper, hvor de går hen, osv.
- Elev ked af det, assistenten går ind og hjælper ved egen drift. Læreren kan fortsætte med uddeling og instruktion.
- Eleverne henvender sig uden skelen til, om det er lærer eller assistent.
- Eleverne søger selv assistenten ved de små sociale udfordringer, der opstår i løbet af et modul.
- Modulet afsluttet med en runde med eleverne, der gav deres syn på, hvordan det er at have en assistent. Lutter rosende ord, stor sammenhæng med det observerede.

- Eleverne lægger vægt på, at den ekstra voksne både hjælper med det faglige og det sociale.
- Eleverne oplever en ligeværdig voksen ekstra i klassen.
- Eleverne giver udtryk for, at de kan bruge begge voksne.
- Eleverne siger, at det er rart og trygt med en gennemgående figur som den ekstra i klassen. (min fortolkning.)

Besøg assistent Mosede.

- Navneopråb fra lærer.
- Fælles gennemgang i klassen af bl.a. Diktat.
- Assistent går rundt, hjælper elever stille ved den fælles gennemgang.
- Gruppe/individuel arbejde efter fælles gennemgang.
- Assistenten hjælper straks elever, der har behov for assistance til at forstå opgaven.
- Under arbejdet har især en elev behov for støtte. Assistenten er opmærksom.
- Assistenten går ind på lige vilkår med læreren, når eleverne skal have hjælp.
- Umiddelbart skelner eleverne ikke mellem lærer og assistent, når de efterspørger hjælp.
- Dog er læreren mere rundt, da den ene elev kalder på meget opmærksomhed fra assistenten. Assistentens tilstedeværelse må formodes at betyde, at læreren har mere tid til de andre elever. Alternativt, at eleven med ekstra behov for støtte, ikke ville få det.
- Læreren går ud på gangen for at hjælpe de elever, der har valgt at sidde derude. Assistenten bliver i klassen og hjælper.
- Det er faglig hjælp, som eleverne efterspørger, langt hen af vejen. Det må, alt andet lige, stille krav til assistentens faglige niveau.
- Igen: eleverne lader ikke til at skelne imellem lærer og assistent, når de ønsker hjælp. Det fungerer som 2-lærer ordning.
- Læreren kigger på opgaver fra elever, der er færdige, mens assistenten fortsætter med at hjælpe de elever, der ikke er færdige.

Besøg assistent Strandskolen

- Læreren sætter arbejdet i gang. Eleverne ved, hvad de skal.
- Assistenten går umiddelbart i gang med at hjælpe.
- Lærer og assistent hjælper eleverne på lige fod med det faglige.
- Assistenten er 3. Års studerende på lærerseminariet. Faglig fordel.
- Assistenten henter 2 bærbare pc, mens læreren kan blive i klassen.
- Læreren gennemfører et forsøg med få elever af gangen, mens assistenten går rundt og hjælper de øvrige elever med deres projektarbejde.
- Assistenten fungerer reelt som 2. lærer.

Bilag 5 – referat erfaringsudvekslingsmøde

Projekt Undervisningsassistenter • Erfaringsudvekslingsmøde d. 13. april 2011 • Kompetencecenteret

Erfaringer fra skolerne

Beskriv i punkter de positive effekter af ordningen med Undervisningsassistenter.

- Mulighed for holddeling, herunder bl.a. muligheden for at lave en mere differentieret læseundervisning.
- Assistentens hjælp til det praktiske arbejde frigør tid for læreren til at tage sig af kerneopgaven.
- Assisterne kan hjælpe elever med særlige udfordringer, det være sig faglige som sociale. Som eksempler kan nævnes:
 - Elever, der skal have hjælp til at forstå lærerens instruktioner
 - Elever, som har svært ved at koncentrere sig under fælles beskeder
 - Elever, som skal have hjælp til at løse de faglige opgaver
 - Elever, som er demotiverede, og som derfor har behov for ekstra voksenstøtte
- Eleverne oplever generelt at få hurtigere hjælp, når de har behov for det.
- Læreren/assistenten kan arbejde med konfliktløsning, mens den anden voksne kan være hos resten af børnegruppen.
- Assistentens tilstedeværelse medvirker til at inkludere børn i faglige og sociale vanskeligheder.
- Assistenten er en ekstra hjælp i arbejdet med sociale udfordringer i frikvartererne.
- Lærerne oplever, at de får mere tid til reel undervisning.

Beskriv i punkter den fremtidige ordning, som I ønsker den (herunder hvad der kunne være anderledes i forhold til ordningen i projektåret).

- Undervisningsassistentens tid skal ikke være bundet på fag + klasser som i projektåret. Derimod skal det være frit for skolen at planlægge assistentens tid efter behov. Dog skal assistenten være bundet til en klasse minimum 3 måneder af gangen. Det er vigtigt, at forløbet har en vis varighed for at assistenten kan nå at opbygge en relation til børnene.
- Planlægningen af assistentens tid forgår i samarbejde mellem skoleledelse, lærere og assistenter.

- Timerne til assistenter skal fordeles på så få personer som muligt.
- Undervisningsassistenten skal have tid til at deltage i team-møder i nødvendigt omfang.
- Assistenten må gerne have erfaring, ikke nødvendigvis fra en skole, men livserfaring.
- Det er ønskeligt, at skemalægningen tager højde for, at lærere og assistenter kan slutte samtidig én gang om ugen.
- Assisterne skal fortsat ikke bruges som vikarer på andre årgange, men forblive i deres funktion.
- Det er ønskeligt, hvis assistenterne har en pædagogisk baggrund.

Hvad kunne være anderledes i organiseringen og udfoldelsen af projektet? (I forhold til eksempelvis administration, evaluering, information, afholdelse af møder, kurser etc.)

- Bedre information til forældrene.
- Mindre/ingen kvantitativ evaluering som eksempelvis hændelsesregistreringer. Det opleves ikke at give mening ude i klasseværelserne, og der er stor forskel på hvorledes de enkelte lærere har grebet opgaven an. Dette giver usikkerhed i forhold til resultaterne.
- Lærere og assistenter ønsker mere tid til kvalitativ evaluering som eksempelvis erfaringsudveksling de deltagende skoler imellem, og fokusgruppeinterviews.
- Det er ønskeligt, at lærere og assistenter får bedre tid til at mødes inden skoleårets start.

Beskriv i punkter eventuelle negative effekter af ordningen med Undervisningsassistenter

Ganske få kommentarer er faldet i denne boks fra de forskellige skoler, som har besvaret spørgsmålene, og punkterne er dækket ovenstående.

En gruppe har skrevet følgende: "Intet negativt, vi vil gerne have assistenter igen"!

Denne udtalelse, med de beskrevne ønsker til fremtiden taget i betragtning, beskriver glimrende den generelle indstilling til ordningen, som både lærere og assistenter har tilkendegivet i løbet af projektet.

Bilag 6 – elevinterviews

En konsulent fra Center for Skoler har ved besøg i fem klasser, som har haft tilknyttet en undervisningsassistent i projektåret, interviewet klassens elever.

Nedenstående er elevernes udsagn samlet i punkter.

- Alle elever peger på, at det er et klart plus at have assistenten i undervisningen: Det skaber ro, der er en ekstra til at hjælpe og læreren kan bruge mere tid på at undervise.
- Eleverne oplever mindre ventetid, når de har brug for hjælp.
- Eleverne skelner ikke mellem lærer og assistent, når de henvender sig for hjælp.
- Eleverne lægger vægt på, at den ekstra voksne både hjælper med det faglige og det sociale.
- Eleverne oplever en ligeværdig voksen ekstra i klassen.
- Eleverne giver udtryk for, at de kan bruge begge voksne.
- Eleverne siger, at det er rart og trygt med en gennemgående figur som den ekstra i klassen.
- Der er enighed blandt eleverne om, at de fortsat ønsket at have en undervisningsassistent tilknyttet deres klasse, og gerne i så mange timer som muligt.
- En del af eleverne oplever, at de lærer mere i de timer, hvor assistenten er med end i de timer, hvor det alene er læreren, der er i klassen.

Bilag 7 – datooversigt evalueringsmøder og evalueringsindsatser

Evaluering og dokumentation i projekt Undervisningsassistenter

Datoer i forløbet:

23.8.2010-3.9.2010: **Lærerne** foretager hændelsesregistrering. Disse sendes til UCS, der bearbejder data.

22.9.2010 kl. 14.00-16.00: **Lærerne** mødes på Kompetencecenteret til gennemgang af deres indtastningsresultaterne, samt opstiller forventninger til projektets resultater. Mødet er med UCS ved Roelof Wouwenaar og Niels Westergaard.

Uge 39 2010: **Eleverne**, der er en del af projektet med finansiering af UVM, udfører alle en måling via Termometeret (DCUM). Spørgsmålene defineres af Niels Westergaard og Klaus Bentsen, og vil ligge klar til brug for lærere og elever, når de åbner DCUM på et givent tidspunkt i uge 39. Spørgsmålene vil være begrænset i forhold til den "almindelige" termometerundersøgelse.

25.10.2010-5.11.2010:	Lærerne foretager hændelsesregistrering (anden omgang). Disse sendes til UCS, der bearbejder data.
18.11.2010 kl. 14.00-16.00:	Lærere og assistenter mødes på Kompetencecenteret til gennemgang af indtastningsresultaterne og tolkninger heraf, samt fokusinterview. Der opstilles nye hypoteser. Mødet er med UCS ved Roelof Wouwenaar og Niels Westergaard.
Primo april 2011:	Lærerne foretager tredje hændelsesregistrering. Disse sendes til UCS, der bearbejder data.
Uge 15 2011:	Eleverne , der er en del af projektet med finansiering af UVM, udfører alle igen måling via Termometeret (DCUM). Spørgsmålene er de samme som i uge 39.
Ultimo maj:	Lærere og assistenter forelægges resultatet af den endelige evalueringsrapport.

Prøver i forløbet:

Dansk læsning:	Her bruges læseprøverne, der allerede tages som en del af den kommunale læseundersøgelse. Derudover vil læsekonsulent Helle Holten foretage yderligere testning af de svageste læsere på alle årgange i projektet. Dette for at give evalueringen og dokumentationen en yderligere nuancering. Denne særlige testning vil finde sted indtil medio september 2010 (aftales af Helle med skolernes læsevejledere d. 31.8.2010). Samme testning vil finde sted hen mod projektets afslutning.
Matematik:	Lærerne tager prøver i starten og i slutningen af projektet. De rettede prøver sendes til Jytte Bennetzen, der indtaster og bearbejder resultaterne.

